

Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa
SEKCJA ANALIZ EKONOMICZNYCH POLITYKI ROLNEJ



ul. Wspólna 30, Pokój 338
00- 930 Warszawa
<http://www.fapa.com.pl/saepr>



tel. (+48 22) 623 19 80
fax. (+48 22) 623 19 89
e-mail: saepr@fapa.com.pl

**WSTĘPNA ANALIZA
INSTRUMENTU *CROSS-
COMPLIANCE* W KONTEKŚCIE
PRZYSZŁEJ IMPLEMENTACJI W
POLSCE**

**Autorzy:
Zespół SAEPR**

WARSZAWA, LUTY 2006 R.

Wstęp

Niniejszy raport jest uzupełnioną wersją pracy napisanej przez zespół SAEPR/FAPA ponad rok temu. Od tamtego czasu nie nastąpiły istotne dostosowania instytucjonalne do wdrożenia pełnego instrumentu *cross-compliance*¹ w Polsce, pozostaje on nadal aktualny.

W wyniku reformy WPR ustalonej w czasie szczytu w Luksemburgu 26 czerwca 2003² uzyskiwanie płatności bezpośrednich przez rolników nie jest uzależnione od wielkości prowadzonej przez nich produkcji. Powstał nowy instrument- *cross-compliance* warunkujący uzyskanie płatności bezpośrednich koniecznością spełnienia szeregu wymagań:

- Podstawowych wymogów z zakresu zarządzania (*Statutory Management Requirements SMR*) określonych w art. 4(1) i załączniku III Rozporządzenia Rady 1782/2003;
- Utrzymania całego obszaru gospodarstwa w dobrej kulturze rolnej (*Good Agricultural i Environmental Conditions GAEC*) określonej w art. 5(1) i załączniku IV Rozporządzenia Rady 1782/2003;
- Ponadto, na kraje UE-10³ nałożony został obowiązek utrzymania powierzchni trwałych użytków zielonych na poziomie z maja 2004 roku określonym w art. 5(2) Rozporządzenia Rady 1782/2003. *Trwałe użytki zielone* oznaczają grunt zajęty pod uprawę traw lub innych upraw zielonych naturalnych lub powstałych w wyniku działalności rolniczej (zasianych), nie włączony do płodozmianu przez pięć lat lub dłużej.

Instrument *cross-compliance* ma przyczyniać się do ochrony środowiska, poprawy bezpieczeństwa i jakości żywności, zdrowotności zwierząt i roślin oraz dobrostanu zwierząt. Ma w ten sposób służyć legitymizowaniu płatności dla rolników warunkując je spełnianiem oczekiwań społeczeństwa Unii Europejskiej dotyczących warunków, w jakich produkowana jest żywność. W przypadku nieprzestrzegania wymagań, płatności bezpośrednie są redukowane, proporcjonalnie do powodowanych zagrożeń.

Wymagania, które zostały zawarte w instrumencie *cross-compliance* nie są nowe. W krajach piętnastki pojawiały się one stopniowo wraz z ewoluowaniem Wspólnej Polityki Rolnej w kierunku polityki zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, gdzie produkcyjne funkcje rolnictwa, schodząc na dalszy plan, ustępują miejsca jego szeroko rozumianym funkcjom społecznym. Także w nowych krajach członkowskich wymogi, których spełnienie zakłada *cross-compliance*, istnieją już w krajowym prawodawstwie. W Polsce regulacje, o których mowa w załączniku III Rozporządzenia Rady 1782/2003, obowiązują od maja 2004 r. W tym świetle *cross-compliance* może być zatem traktowane jako narzędzie egzekwujące wykonanie konkretnych zapisów zawartych w istniejących regulacjach.

W przypadku krajów UE-15 instrument *cross-compliance* jest wdrażany stopniowo od stycznia 2005 roku. W Polsce, podobnie jak w innych nowych krajach członkowskich (z wyjątkiem Malty i Słowenii), zasada współzależności w pełnym zakresie będzie obowiązywała od momentu przejścia z uproszczonego systemu Jednolitej Płatności

¹ Termin *cross-compliance* jest różnie tłumaczony na język polski: jako zasada współzależności, wzajemnej zgodności, krzyżowej zgodności, itp., stąd autorzy najczęściej posługują się nazwą angielską.

² Szczegóły przyjętych rozwiązań można znaleźć na stronie Komisji Europejskiej: (http://europa.eu.int/comm/agriculture/mtr/memo_en.pdf). Opis głównych instrumentów reformy i ich implikacje dla Polski można znaleźć na stronach SAEPR/FAPA - www.fapa.com.pl/SAEPR

³ Pozostałe 15 państw UE obowiązuje utrzymanie powierzchni trwałych użytków zielonych na poziomie z 2003r.

Obszarowej (SAPS- *Single Area Payment Scheme*)⁴ na System Płatności Jednolitej (SPS- *Single Payment Scheme*), czyli prawdopodobnie od 2009 roku.

I Kontrola wdrażania instrumentu

Wypełnianie norm i warunków wynikających z zasady współzależności stawia przed krajami członkowskimi obowiązek kontroli rolników i nakładania na nich odpowiednich sankcji w przypadku nieprzestrzegania określonych wymogów. Ilość regulacji odnośnie podstawowych wymogów z zakresu zarządzania, których stosowanie zostanie poddane kontroli została ostatecznie ograniczona do dziewiętnastu⁵. Każdy kraj członkowski sam ustala elementy, które będą podlegały kontroli.

W przypadku Polski wszystkie regulacje zostały już transponowane do krajowego prawodawstwa (Tabela i Załącznik 2). Odpowiednia powierzchnia gruntów musi pozostawać pod trwałymi użytkami zielonymi. Ponadto rolników obowiązuje utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej⁶.

Instrument *cross-compliance* obejmuje szeroką gamę zagadnień z zakresu zdrowia publicznego, weterynarii, zdrowotności roślin, dobrostanu zwierząt oraz wymagań odnośnie utrzymania gruntów rolnych. Stąd też przygotowania do jego wdrażania i nadzorowania muszą mieć charakter interdyscyplinarny. Wśród krajów członkowskich UE istnieje więc uzasadniona obawa, iż duża liczba zaangażowanych instytucji może utrudniać sprawną organizację kontroli, przeprowadzanych w gospodarstwach rolnych w ramach tego instrumentu.

Warto podkreślić, że przydatne podczas kontroli mechanizmu *cross-compliance* mogą okazać się doświadczenia wyniesione z kontroli wymogów warunkujących otrzymanie płatności do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (obszary ONW) i programów rolno-środowiskowych.

W UE-15 kontrola przestrzegania regulacji jest realizowana w trzech etapach:

- od 1 stycznia 2005 dla dyrektyw z dziedziny ochrony środowiska oraz trzech rozporządzeń z dziedziny zdrowotności ludzi i zwierząt oraz 1 dyrektywy z dziedziny identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- od 1 stycznia 2006 - pozostałych czterech regulacji dotyczących zdrowotności ludzi i zwierząt, notyfikacja występowania chorób (trzy dyrektywy),
- od 1 stycznia 2007 wejdzie w życie obowiązek kontroli trzech dyrektyw z zakresu dobrostanu zwierząt.

W ramach *cross-compliance* obowiązkiem kontroli wypełniania stosownych wymagań objęta będzie próba gospodarstw pochodząca ze standardowej, obowiązkowej próby wylosowanej w ramach IACS. Próba ta ma zawierać przynajmniej 1% gospodarstw rolnych w kraju, co w

⁴ Słowenia i Malta nie zdecydowały się na uproszczony system płatności bezpośrednich, ale wybrały system stosowany w krajach piętnastki przed styczniem 2005r. W ich przypadku instrument *cross-compliance* wejdzie w życie w styczniu 2007 roku.

⁵ W czasie debat nad ostatecznym kształtem reformy, UE-15 odeszła od pierwotnej propozycji Komisji i ograniczyła ilość regulacji z 38 do 19. Nie uwzględniono zagadnień fitosanitarnych oraz bezpieczeństwa pracy.

⁶ Minimalne wymagania dotyczące utrzymania gruntów określone zostały przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Rozporządzeniem z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych wymagań utrzymywania gruntów rolnych w dobrej kulturze rolnej (Dz. U. z 2004 r. Nr 65, poz. 600), z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 2005 r. Nr 36, poz. 326 i Nr 80, poz. 702).

przypadku Polski stanowić będzie ok. 15 tysięcy gospodarstw⁷. Ponadto w przypadku wykrycia nieprawidłowości w jakimś obszarze, zwiększona w nim zostanie ilość kontroli w przyszłości.

Dla poprawy efektywności kontroli, instytucje kontrolujące wypełnianie określonej normy będą mogły pominąć w kontroli rolnika - beneficjenta płatności, a kontrolować innych uczestników łańcucha żywnościowego (przedsiębiorstwa: rzeźnie, handel, dostawców).

W przypadku, gdy normy *cross-compliance* zostają niespełnione na skutek zaniedbania ze strony rolnika, stosuje się karę w postaci procentowej obniżki płatności bezpośrednich, o które rolnik występuje w danym roku. Podstawowa obniżka wynosi 3% płatności.

Jeżeli kontrola wykryje szereg nieprawidłowości, ale w odniesieniu do jednego obszaru (np. wyłącznie w dobrostanie zwierząt) to wszystkie te nieprawidłowości zostaną potraktowane jako jeden przypadek. Jeżeli jednak niezgodności będą zlokalizowane w kilku obszarach (np. dobrostan i identyfikacja zwierząt), wtedy obniżki w poszczególnych obszarach będą sumowane. W takim wypadku jednak, maksymalna zsumowana obniżka nie może przekroczyć 5%. Jeśli niezgodności powtarzają się w kolejnych latach obniżki płatności będą rosły do maksymalnie 15%. W przypadku stwierdzenia u rolnika tej samej niezgodności po raz kolejny, zostaje to uznane jako działanie celowe i zastosowana obniżka z zasady będzie wynosić 20% całkowitej kwoty płatności bezpośrednich.

Agencja płatnicza, na podstawie oceny zawartej w protokołach kontrolnych, może w wielu wypadkach uznaniowo obniżać bądź podwyższać wysokość kary. Maksymalna teoretyczna wysokość kary, w przypadku wieloletnich celowych uchybień, może wynosić nawet 100% całkowitej kwoty płatności bezpośrednich.

W celu ograniczenia uznaniowości w działaniach agencji płatniczej należy szczegółowo określić procedury nakładania sankcji na rolników.

Jeśli chodzi o środki uzyskane w wyniku kar nałożonych na rolników, którzy nie przestrzegają określonych wymogów to zasilą one EFOiGR⁸, a od 2007 r. EFRROW⁹ Państwo członkowskie może zachować 25% funduszy uzyskanych na jego obszarze.¹⁰

II Uwarunkowania mechanizmu *cross-compliance* w Polsce

Mimo iż zasada współzależności zacznie w pełni obowiązywać w Polsce po przejściu z uproszczonego systemu jednolitej płatności obszarowej (SAPS) na unijny system płatności jednolitej (SPS), czyli najpóźniej od stycznia 2009 r., istnieje szereg pytań odnośnie części *Wymogi z zakresu zarządzania* (SMR), która wymaga rozpatrzenia z odpowiednio dużym wyprzedzeniem.

⁷ Opis procedur kontrolnych zawiera Rozporządzenie 796/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania wzajemnej zgodności, modulacji oraz zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli przewidzianych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1782/2003 ustanawiającym wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej oraz określonych systemów wsparcia dla rolników.

⁸ Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie

⁹ Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

¹⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1782/2003 z dnia 29 września 2003 r., Artykuł 9.

Jakie instytucje będą zaangażowane we wdrażanie cross-compliance w Polsce?

Instytucje, które do tej pory zajmowały się wdrażaniem prawodawstwa z powyższych dziedzin, i mogłyby podjąć się kontroli wypełniania wymogów *cross-compliance* to, poza Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Ministerstwo Środowiska,
- Główny Inspektorat Weterynarii, Inspekcje Weterynaryjne,
- Państwowy Instytut Weterynarii w Puławach
- Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach,
- Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej,

Prawdopodobnie lista instytucji, które zajmują się wdrażaniem regulacji odnośnie zagadnień poruszanych w ramach *cross-compliance* nie jest pełna. Co ważne, odpowiedzialne za wdrożenie tego instrumentu Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie będzie mogło narzucić niezależnym od siebie instytucjom obowiązku przeprowadzania stosownych kontroli. Konieczne więc będzie wypracowanie zawczasu procedur umożliwiających współpracę między MRiRW, odpowiedzialną za IACS ARiMR oraz pozostałymi instytucjami wdrażającymi odpowiednie dyrektywy.

Wpływ struktury rolnictwa w Polsce na wdrażanie cross-compliance

Według informacji podawanych przez ARiMR o dopłaty bezpośrednie wystąpiło prawie 1,5 miliona gospodarstw. Oznacza to, że w momencie wejścia zasady współzależności w życie, zgodnie z obowiązującymi procedurami kontroli, grupa rolników objętych obowiązkiem kontroli będzie bardzo duża, gdyż wyniesie ok.15 tys. W związku z tym należy się spodziewać, że niebagatelne będą również koszty administracyjne omawianego instrumentu. Należy tu wymienić zarówno koszty bezpośrednio związane z prowadzonymi kontrolami jak i wydatki, które trzeba będzie ponieść aby dostosować system IACS do naliczania sankcji z tytułu nieprzestrzegania zasady współzależności. Instrument *cross-compliance* będzie się także wiązał z trudnymi do oszacowania wydatkami ponoszonymi przez samych rolników (w szczególności prowadzących produkcję zwierzęcą). Niezbędnych inwestycji dokonywać będą gospodarstwa, które jeszcze nie dostosowały się do obowiązujących regulacji.

Koszty kontroli *cross-compliance* będą niewspółmiernie wysokie w stosunku do niepełnych dopłat bezpośrednich uzyskiwanych w okresie przejściowym. Udział Polski w całkowitych płatnościach bezpośrednich UE-25 będzie wynosił w latach 2005 – 2012 ok. 2,5-7 %¹¹, a udział w liczbie gospodarstw (i tym samym liczbie kontroli) – około 15-20%. Obciążenie Polski kosztami *cross-compliance* będzie zatem wielokrotnie wyższe niż średnio w UE-25.

W tym kontekście uzasadnione wydaje się przeprowadzenie analizy, co do najbardziej optymalnego terminu przejścia na obowiązujący obecnie w UE-15 system płatności bezpośrednich SPS, przy uwzględnieniu różnych wariantów wdrażania kolejnych elementów *cross-compliance*. Innym problemem wymagającym szczegółowego rozpatrzenia jest zasadność wprowadzania *cross-compliance* niezależnie od korzystania z uproszczonego

¹¹ Rozporządzenie Rady (WE) NR 583/2004 z dnia 22 marca 2004 r.

systemu SAPS. Własna, nieprzymuszona inicjatywa w tym zakresie pozwoliłaby po pierwsze na równomierne rozłożenie w czasie związanych z tym kosztów, a po drugie na lepsze przygotowanie się do ich finansowania.

Administracja państwowa jest zobowiązana do dostarczenia rolnikom listy szczegółowych wymagań nakładanych na nich przez instrument *cross-compliance*. W krajach UE, gdzie instrument ten już obowiązuje, lista ta przybiera formę obszernej broszury. W Polsce w 2005r. dopłaty otrzymało 1 486 tys. rolników, przygotowanie stosownej informacji będzie więc dużym przedsięwzięciem, wymagającym starannych przygotowań.

Instrument cross compliance a reforma Polityki Rozwoju Obszarów Wiejskich

W dyskusji nad konsekwencjami wprowadzenia instrumentu *cross-compliance* dominuje kwestia płatności bezpośrednich. Zasięg *cross-compliance* nie będzie się jednak ograniczał wyłącznie do tej kwestii. W sposób istotny dotyczyć on będzie także środków na finansowanie projektów realizowanych w ramach Polityki Rozwoju Obszarów Wiejskich. Jeśli grunty rolne, na które udzielane są płatności ONW, Natura 2000, płatności rolnośrodowiskowe, z tytułu dobrostanu zwierząt, pierwszego zalesiania bądź grunty leśne, na które udzielone zostały płatności leśnośrodowiskowe nie spełniają wymogów *cross-compliance* wówczas kwota płatności, która ma im być przyznana w roku kalendarzowym, w którym wystąpi niezgodność podlega redukcji lub jest anulowana¹².

W starych państwach członkowskich wymagania te mają wejść w życie wraz z Nową Perspektywą Finansową czyli od 2007r. W przypadku nowych krajów członkowskich natomiast, podobnie jak przy płatnościach bezpośrednich, zasady *cross-compliance* w części dotyczącej kontroli wypełniania dziewiętnastu regulacji, będą wiążące od momentu rezygnacji z uproszczonego systemu płatności SAPS.

Wnioski:

1. W przypadku niektórych regulacji, mając na uwadze np. obszary wrażliwe ekologicznie, nasuwa się wniosek o wprowadzeniu zróżnicowanych regionalnie wymagań instrumentu *cross-compliance*, przykładowo dla Dyrektywy 91/676 dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego. Zróżnicowanie to miałyby odwzorowywać zarówno lokalne uwarunkowania kształtujące metody uprawy jak i potencjalne zagrożenia, które z tych metod bezpośrednio wynikają. Należałoby szacunkowo określić poziom kosztów związanych z dostosowaniem przedstawionych w Dyrektywie zaleceń do ewentualnych uwarunkowań regionalnych (monitoring, kontrola, kadry), a także określenia przyszłych źródeł finansowania gmin realizujących wytyczne Dyrektywy, we współpracy z wymienionymi w tabeli instytucjami oraz organizacjami.
2. Regionalne zróżnicowanie wymogów, biorące pod uwagę lokalne uwarunkowania dotyczące zarówno prowadzenia produkcji rolniczej jak i występowania gatunków chronionych, powinno zostać również uwzględnione przy opracowywaniu Planów Ochrony sporządzanych przy okazji realizacji celów dyrektyw „ptasiej” i „siedliskowej”. Przy okazji tych dwóch dyrektyw należy także zauważyć, iż bardzo ważną rolę w ochronie przyrody odgrywają instytucje trzeciego sektora. Stąd też, aby maksymalnie efektywnie wykorzystać potencjał tkwiący w organizacjach pozarządowych czy też

¹² Zgodnie z art.51 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 dotyczącego wsparcia rozwoju obszarów wiejskich poprzez Europejski Fundusz Rolny dla Rozwoju Obszarów Wiejskich.

stosownych instytucjach pożytku publicznego wydaje się koniecznym wypracowanie odpowiednich form współpracy między tymi instytucjami, a organami sektora publicznego.

3. Należałoby rozważyć dwa warianty kontroli instrumentu *cross-compliance*: (i) jednoetapowo od roku przejścia na system płatności SPS oraz (ii) kilkietapowo, tak jak to jest w UE-15 z tym, że pierwsze dyrektywy Polska kontrolowałaby wtedy dobrowolnie przed obowiązkowym terminem.
4. Rolnicy nie posiadają jeszcze wystarczających informacji na temat ich przyszłych powinności wynikających z wprowadzenia instrumentu *cross-compliance*, co w konsekwencji może doprowadzić do redukcji otrzymywanych przez nich płatności bezpośrednich. Zmiana tego stanu wymaga szerokiej akcji. Ponadto państwo jest zobowiązane do poinformowania rolników nt. szczegółowych wymagań instrumentu.
5. Niewielkie możliwości inwestycyjne wielu polskich gospodarstw zwierzęcych skłaniają do rozważenia pozyskania dla nich zewnętrznego źródła finansowania w celu dostosowań do wymagań *cross-compliance*. Środki te mogłyby pochodzić z funduszy przeznaczonych na Sektorowe Programy Operacyjne, programy realizowane w ramach Polityki Rozwoju Obszarów Wiejskich tudzież innych źródeł.
6. Wielu rolników bagatelizuje obecnie obowiązek znakowania zwierząt lub nie znakuje ich w określonym przepisami czasie. Nieprzestrzeganie tych zasad będzie w przyszłości wiązało się z utratą części lub całości płatności bezpośrednich, dlatego należałoby przeprowadzić wśród rolników szeroką kampanię informującą zarówno o zasadności znakowania wg przepisów zwierząt gospodarskich jak i konsekwencjach wynikających z niedostosowania się do obowiązujących wymogów.
7. Wnioski szczegółowe do zagadnienia dobrostanu zwierząt:
 - Od 2004 r. kontrole dobrostanu zwierząt prowadzone są już w gospodarstwach przez powiatowe Inspekcje Weterynaryjne, na losowej próbie ok. 10% gospodarstw. Kontrole przede wszystkim dotyczą cieląt, świń i kur niosek.
 - Istnieje potrzeba dalszej modernizacji gospodarstw pod kątem wypełnienia minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich. Szczególnie dotyczy to gospodarstw mniejszych, które dysponują niewielkimi środkami finansowymi.

Koszt dostosowań w dziedzinie dobrostanu jest stosunkowo wysoki. Co więcej, jest on dodatkowo podniesiony o koszty wymagań środowiskowych, np. inwestycje w płyty gnojowe oraz zbiorniki na gnojowicę, które są wymagane przy produkcji zwierzęcej. Najprawdopodobniej koszt ten przekracza możliwości finansowe wielu gospodarstw. Należałoby więc rozważyć możliwość wsparcia finansowego tych gospodarstw ze źródeł zewnętrznych.

8. Podczas opracowywania systemu sankcji należy uwzględnić istniejące standardy krajowe (w niektórych zakresach mogą one okazać się ostrzejsze od wytycznych unijnych) i związane z ich nieprzestrzeganiem kary, tak by uniknąć podwójnego karania za to samo zaniedbanie.

III Zadania związane z *cross-compliance* w najbliższym okresie

- Określenie stanu dostosowania polskich gospodarstw rolnych do wymogów związanych z *cross-compliance*.
- Oszacowanie ewentualnych problemów z wypełnianiem wymogów *cross-compliance* w momencie wejścia tego mechanizmu w życie, skali zjawiska oraz opracowanie wstępnych strategii zagospodarowania środków pochodzących z ewentualnych sankcji.
- Wstępna ocena zadań oraz kosztów pełnego i terminowego wdrożenia *cross-compliance* w Polsce.
- Analiza scenariuszy przejścia z uproszczonego systemu płatności bezpośrednich na system obowiązujący obecnie w UE-15 przy uwzględnieniu wymagań związanych z *cross-compliance*.
- Szczegółowe określenie sposobu i zakresu kontroli przestrzegania wymogów zawartych w 15 dyrektywach i 4 rozporządzeniach definiujących *cross-compliance*.
- Wyznaczenie i ustalenie zakresu obowiązków konkretnych instytucji, które byłyby odpowiedzialne za określone działania związane z nadzorem, kontrolą oraz upowszechnianiem wiedzy na temat instrumentu *cross-compliance*.
- Dostosowanie systemu IACS do wymagań instrumentu *cross-compliance*.
- Przygotowanie, wydanie i rozesłanie od rolników otrzymujących płatności bezpośrednio szczegółowej listy wymagań nakładanych przez instrument *cross compliance*.

Implementacja instrumentu cross-compliance w Polsce

Tabela. Stan implementacji poszczególnych Dyrektyw i Rozporządzeń w Polsce

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
Środowisko					
1	Dyrektywa 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa	Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000.	Ministerstwo Środowiska (Departament Ochrony Przyrody) Kontrola leży w gestii wojewody.	Polskie akty prawne praktycznie w całości realizują cele nakreślone w unijnej dyrektywie. Wciąż jednak brakuje Planu Ochrony – dokumentu specyfikującego sposoby ochrony konkretnych obszarów - gdzie znalazłyby się szczegółowe wytyczne dotyczące ochrony danych gatunków i gruntowna analiza istniejących zagrożeń.	W porównaniu z sytuacją w krajach Europy Zachodniej rolnictwo w Polsce, mniej zmechanizowane oraz zużywające mniejszą ilość środków chemicznych, przedstawia mniejsze zagrożenie dla zachowania dzikiego ptactwa. Niemniej jednak użytki rolne stanowią około 1/3 powierzchni wyznaczonych obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Istnieje więc duże prawdopodobieństwo zaistnienia konfliktu interesów z jednej strony rolników, a z drugiej organów, w których gestii leży ochrona danych gatunków i ich siedlisk przyrodniczych. Ponadto wymogi narzucone dyrektywą 79/409/EWG będą wiążące także dla rolników, których gospodarstwa nie będą wchodziły w skład obszarów Natura 2000. W takiej sytuacji istnieje realna obawa, że brak odpowiednich kompensacji dla tych rolników za utrzymanie różnorodności biologicznej i zachowanie krajobrazu przy słabych mechanizmach egzekwowania kar przyczyni się do zmniejszenia populacji dzikiego ptactwa i degradacji jego naturalnych siedlisk. Podstawowymi zagrożeniami ze strony rolnictwa dla spełnienia wymogów dyrektywy 79/409/EWG są: likwidowanie zakrzewień i zadrzewień w celu zwiększenia areалу upraw, likwidowanie miedz, tworzenie wielkich monokultur; porzucanie terenów z powodu braku opłacalności (w szczególności trwałych użytków zielonych => zarastanie). Problemem w przyszłości może stać się intensyfikacja polskiego rolnictwa postępująca wraz z otrzymywaniem środków z WPR. Ponadto ochrona ptactwa w znacznym stopniu związana jest z wypełnianiem wymogów innych dyrektyw np. azotanowej, o ściekach osadowych itp. Nie ma żadnych szacunków odnośnie kosztów zarówno kontroli jak i dostosowania rolników do spełnienia odpowiednich wymogów.
2	Dyrektywa 80/68/EWG w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9.09.2002 w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. 2002	Ministerstwo Środowiska (Departament Zasobów Wodnych), współpraca MRiRW	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9.09.2002 oraz ustawa z 18.07. 2001 Prawo wodne, określają	Magazyny do przechowywania pestycydów i olei mineralnych mają mieć nieprzeziąkliwe podłoże i zadaszenie. Do stosowania środków chemicznych wymagane są uprawnienia. Likwidowane środki nie mogą trafiać do wód gruntowych. Ocena się, że zastosowanie wymagań Dyrektywy 80/68 nie wpłynie w znaczący sposób na zmniejszenie dostępności do płatności bezpośrednich.

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
		Nr 165, poz. 1359); Ustawa z 18.07. 2001 Prawo wodne, (Dz. U. 2001 Nr 115, poz. 1229)		większość wymagań wymienionych w Dyrektywie 80/68. Także system kontroli zanieczyszczenia gleb związkami wymienionymi w Dyrektywie 80/68 oraz kontrola zanieczyszczenia wód, mają odzwierciedlenie ww. polskich aktach normatywnych	Dyrektywa 80/68 nie dotyczy zrzutów ścieków bytowych z budynków mieszkalnych nie podłączonych do kanalizacji pod warunkiem posiadania szczelnego szamba lub indywidualnej oczyszczalni (gospodarstwa nie podłączone do kanalizacji ale spełniające powyższe warunki nie tracą możliwości uzyskania płatności).
3	Dyrektywa 86/278/EWG w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie	Ustawa z 27.4.2001 o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628); Rozporządzenie Ministra Środowiska 1.8.2002 w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 134, poz. 1140)	Ministerstwo Środowiska (współpraca z MRiRW, IUNG)	Ustawa z dnia 27.04.2001 o odpadach; Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1.08.2002 w sprawie komunalnych osadów ściekowych szczegółowo regulują wymagania zawarte w Dyrektywie 86/278 (część zapisów ww. polskich aktach	Polskie prawodawstwo w zakresie wymagań Dyrektywy 86/278 przewiduje wykorzystywanie osadów ściekowych w rolnictwie, natomiast w krajach UE-15 (głównie kraje skandynawskie) z przyczyn „estetycznych”, możliwości pojawienia się nowych przypadków chorób oraz poprawy bezpieczeństwa i jakości produkowanej żywności, odchodzi się od wykorzystywania osadów ściekowych w produkcji rolniczej.

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
				prawnych zawiera bardziej rygorystyczne wymagania niż wymagania Dyrektywy Rady).	
4	Dyrektywa 91/676/EWG dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego	Ustawa z 18.7.2001 Prawo wodne (Dz. U. 2001 Nr 115, poz. 1229); Ustawa o nawozach i nawożeniu (Dz. U. 2000 Nr 89, poz. 991) Rozporządzenie Ministra Środowiska z 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu za źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4, poz. 44)	Ministerstwo Środowiska, Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej; współpraca z Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska, MRiRW, IUNG,	Większość wymagań Dyrektywy 91/676 zostało uwzględnionych w „Kodeksie dobrych praktyk rolniczych”. Poprawa norm środowiskowych poprzez wykorzystanie przez gospodarstwa rolne środków z SPO na budowę i ulepszenie infrastruktury (urządzenia do przechowywania nawozów naturalnych, płyty obornikowe), wpłynie pozytywnie na większą dostępność beneficjentów do płatności bezpośrednich.	Dyrektywa nakłada obowiązek kontroli ilości zastosowanego azotu, stosowania się do limitów, przestrzegania terminów w jakich wolno stosować obornik i nawozy sztuczne. Istnieje ponadto wymaganie odpowiedniej powierzchni do przechowywania nawozów naturalnych. Właściwe wydaje się podejście regionalne do tej dyrektywy, oparte o lokalne uwarunkowania produkcji rolniczej, zastosowanie np. specjalnych wymagań w stosunku do wrażliwych środowiskowo regionów czyli stopniowa, regionalizacja mechanizmu <i>cross-compliance</i> . „Elastyczne” dostosowanie się do szczegółowych uwarunkowań produkcji rolnej w dorzeczach, obszarach zagrożonych oraz dalsza identyfikacja obszarów zagrożonych. Konieczność zwiększenia środków finansowych dla gmin, związków gminnych, stowarzyszeń na działania związane z monitoringiem, organizacją, kontrolą, wdrażaniem nowych programów działania (przebudowa systemów informatycznych, nowa sieć wodna). Konieczność współpracy i koordynacji, na szczeblach Ministerstw, Wojewodów. Współpraca (komunikacja) gmin z Regionalnymi Zarządami Gospodarki Wodnej, Wojewódzkimi Inspektoratami Ochrony Środowiska, Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, Izbami Rolniczymi, w ramach działań informujących, organizacyjnych, szkoleniowych dla rolników.

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
5	Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory	Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880)	Ministerstwo Środowiska (Departament Ochrony Przyrody) Kontrola leży w gestii wojewody.	Brak rozporządzenia określającego obszary specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 (odpowiedni dokument spodziewany jest w przeciągu kilku miesięcy). Brak Planu Ochrony – dokumentu specyfikującego sposoby ochrony konkretnych obszarów - gdzie znalazłyby się szczegółowe wytyczne dotyczące ochrony danych gatunków i gruntowna analiza istniejących zagrożeń.	<p>Podobnie jak w przypadku ochrony dzikiego ptactwa rolnictwo polskie, mniej zmechanizowane oraz zużywające mniejszą ilość środków chemicznych niż rolnictwo krajów Europy Zachodniej, stanowi mniejsze zagrożenie dla zachowania siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Mimo iż obszary specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 nie są jeszcze zatwierdzone przez Komisję Europejską można przypuszczać, że około 1/3 powierzchni tych obszarów stanowić będą użytki rolne. Istnieje więc duże prawdopodobieństwo zaistnienia konfliktu interesów z jednej strony rolników, a z drugiej organów, w których gestii leży ochrona danych gatunków i ich siedlisk przyrodniczych.</p> <p>Poza tym wymogi narzucone dyrektywą 92/43/EWG będą wiążące także dla rolników, których gospodarstwa nie będą wchodziły w skład obszarów Natura 2000. W takiej sytuacji istnieje realna obawa, że brak odpowiednich kompensacji dla tych rolników za utrzymanie różnorodności biologicznej i zachowanie krajobrazu oraz słabe mechanizmy do egzekwowania sankcji przyczynią się do zmniejszenia populacji dzikiej fauny i flory oraz degradacji ich naturalnych siedlisk. Podstawowymi zagrożeniami ze strony rolnictwa dla spełnienia wymogów dyrektywy 92/43/EWG są: likwidowanie zakrzewień i zadrzewień w celu zwiększenia areалу upraw, likwidowanie miedz, tworzenie wielkich monokultur; porzucanie terenów z powodu braku opłacalności (w szczególności trwałych użytków zielonych => zarastanie). Problemem w przyszłości może stać się intensyfikacja polskiego rolnictwa postępująca wraz z otrzymywaniem środków z WPR.</p> <p>Ponadto ochrona siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w znacznym stopniu związana jest z wypełnianiem wymogów innych dyrektyw np. azotanowej, o ściekach osadowych itp. Nie ma żadnych szacunków odnośnie kosztów zarówno kontroli jak i dostosowania rolników do spełnienia odpowiednich wymogów.</p>
6	Dyrektywa 92/102/EWG w sprawie identyfikacji i rejestracji zwierząt	Ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. Nr 91, poz. 872) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Organ Nadzorujący: Organy Inspekcji Weterynaryjnej	Ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. Nr 91, poz. 872) oraz rozporządzenia wydane do tej ustawy.	<p>Podstawowym problemem przy wypełnianiu celów zakładanych w dyrektywie 92/102/EWG jest brak zgłoszeń zwierząt do oznakowania przez producentów (pomimo że na kompanię informacyjną tylko w 2003 r. wydano ok. 6 mln zł) wynikający głównie z mentalności rolników.</p> <p>Wdrożenie kontroli zgodnie z Ustawą i wg procedur UE, będzie wymagało dodatkowych kadr i środków ze względu na skomplikowane procedury kontroli.</p> <p>Nieznane są obecnie koszty wdrożenia tych procedur kontrolnych, stanowiących nieodłączną część systemu IACS.</p>

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
		<p>sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1605)</p> <p>Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 maja 2004 r. w sprawie księgi rejestracji dla poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich (Dz. Ministra. Nr 129, poz. 1373)</p> <p>Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec, i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań Ministra warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz.</p>			

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
		U. Nr 136, poz. 1455 oraz nr 182, poz.1884			
7	Rozporządzenie Komisji (EC) nr 911/2004 wykonujące Rozporządzenie Rady (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów (uchylające Rozporządzenie Komisji (EC) nr 2629/97)	jw.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Organ Nadzorujący: Organy Inspekcji Weterynaryjnej	jw.	jw.
8	Rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97	jw.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Organ Nadzorujący: Organy Inspekcji Weterynaryjnej	jw.	jw.
9	Rozporządzenie Rady (WE) nr 21/2004 z dnia 17 grudnia 2003 r. ustanawiające system identyfikacji i	j.w.	Organy Inspekcji Weterynaryjnej	j.w.	j.w. W grudniu 2005 w Polsce pogłowie owiec wynosiło 317 tys. sztuk, a kóz 141 tys. sztuk.

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
	rejestracji zwierząt z gatunku owiec lub kóz i zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 1782/2003 i Dyrektywy 92/102/EWG i 64/432/EWG (Dz.U. L 5, z 9.1.2004, str. 8).				
	Zdrowie publiczne, zdrowie zwierząt i zdrowie roślin				
10	Dyrektywa Rady 91/414/EWG dotycząca wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin	Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin z późniejszymi zmianami Dz. U. 11 poz. 94 (Dz. U. nr 96 poz. 959, Dz. U. Nr 173 poz. 1808)	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Departament Hodowli i Ochrony Roślin) Kontrolę sprawuje Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa	Ustawa o ochronie roślin wraz z odpowiednimi rozporządzeniami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi szczegółowo definiuje sposoby realizacji celów wyznaczonych w dyrektywie 91/414/EWG.	Jakość środków ochrony roślin wprowadzonych do obrotu jest dość wysoka i jedynie wyniki 8% badań wykazują odstępstwa od normy. Potwierdzałby to także dający się zaobserwować systematyczny spadek przypadków wycofania środków ochrony roślin z obrotu wyraźnie świadczący o coraz lepszym dostosowaniu się dystrybutorów, sprzedawców i producentów do obowiązujących wymogów. Przy okazji warto zaznaczyć, że standardy, których spełnienie warunkuje wprowadzenie danego środka do obrotu są bardzo ściśle określone i nie pozostawiają producentom wiele swobody w działaniu. Zauważyć należy, że przeprowadzane przez Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa kontrole nie są w żaden sposób skoordynowane w czasie z inspekcjami robionymi przez inne instytucje. Wydaje się, że współpraca tych instytucji przy wyznaczaniu konkretnych podmiotów do kontroli i terminów poszczególnych inspekcji, ograniczając ich ilość, mogłaby zmniejszyć związane z nimi koszty.
11	Dyrektywa Rady 96/22/WE dotycząca zakazu stosowania w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą niektórych związków o działaniu hormonalnym,	Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Dz. U. 69 Poz. 625	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Kontrolę sprawuje Główny Inspektorat Weterynarii	Ustawa szczegółowo określa zasady stosowania substancji o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i beta-	Metody kontroli: Plan badań pozostałości chemicznych i biologicznych wyznacza (w oparciu o wielkość uboju w danym roku) wielkość zapotrzebowania na badania substancji grupy A w poszczególnych województwach w danym roku. W każdym z województw Pełnomocnik ds. Monitoringu jest odpowiedzialny za przydział próbek do badań na poszczególne powiaty, gdzie z kolei są one rozdysponowane na rzeźnie oraz gospodarstwa. „Próbki ukierunkowane” (próbka A) podlegają badaniu w 6 laboratoriach specjalistycznych w Polsce. W przypadku zaistnienia podejrzeń obecności związków o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i beta-agonistycznym „próbki podejrzane” (próbka B) przesyłane są do weryfikacji do laboratorium referencyjnego w

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
	tyreostatycznym i beta-agonistycznym			agonistycznym i wyznacza organy Inspekcji Weterynaryjnej jako podmioty odpowiedzialne za przeprowadzenie kontroli.	Puławach. Koszty badań: koszty poszczególnych badań określają laboratoria posiadające akredytację oraz laboratorium referencyjne w Puławach.
12	Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności i ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności		Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (produkty pochodzenia zwierzęcego oraz pasz), Ministerstwo Zdrowia (produkty pochodzenia roślinnego)	Przepisy dot. bezpieczeństwa żywności obowiązywały już wcześniej. Stopień dostosowania należy ocenić jako wysoki.	Kontrola bezpieczeństwa żywności odbywa się na poziomie powiatowym, wojewódzkim i krajowych inspektoratów. Dotychczas problemy, które się pojawiły przy przestrzeganiu zapisów były spowodowane niewystarczającą wiedzą producentów i handlowców na temat wymogów związanych z kontrolą bezpieczeństwa żywności. Aby problem ten nie nasilał się należy uwzględnić koszty szkoleń dla tych grup w zakresie przepisów.
13	Rozporządzenie (WE) nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające przepisy dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych pasażalnych encefalopatii gąbczastych		Regulacje prawne określa MRiRW (Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii). Kontrolę przeprowadza Główny Inspektorat Weterynarii.	Rozporządzenie unijne zostało wdrożone praktycznie w całości. Jego elementy zawarte zostały m.in. w: - ustawie z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczanie chorób	W Polsce odnotowano następującą liczbę zachorowań na BSE: <ul style="list-style-type: none"> • w 2002r. – 4 przypadki • w 2003r. – 5 przypadków • w 2004r. – 11 przypadków • w 2005r. – 16 przypadków W związku z podejrzeniem BSE w latach 2002-2005 zlikwidowano odpowiednio: <ul style="list-style-type: none"> • w ramach kohorty 618 sztuk bydła • w ramach podejrzenia <i>cross-contamination</i> w rzeźni 80 sztuk bydła • w ramach podejrzeń <i>in vitro</i> 324 sztuki bydła

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Institucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
				<p>zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625)</p> <p>- ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 288)</p> <p>- ustawie z dnia 10 grudnia 2003 r. o kontroli weterynaryjnej w handlu (Dz. U. z 2004 r. Nr 16, poz. 145)</p> <p>oraz ustawach i rozporządzeniach dotyczących żywienia zwierząt.</p>	<p>Koszty związane z kontrolą zachorowań na BSE są bardzo wysokie. Składają się na nie m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakup testów na BSE- ok.14,5 mln PLN (tylko w 2005r.) • odszkodowania - ok. 3,8 mln PLN (okres 2002-2005) • działania związane z utylizacją chorych i podejrzanych sztuk bydła – ok. 0,54 mln PLN (okres 2002-2005) • pozostałe koszty związane z logistyką pobierania, przewozu próbek, inne koszty poboczne- trudne do oszacowania <p>Największe problemy podczas kontroli dotyczą pobrania próbek do badań ze zwierząt padłych. Próbki powinny być pobrane jak najwcześniej po stwierdzeniu zgonu.</p>
14	Dyrektywa Rady 2003/85/WE wprowadzająca wspólnotowe środki zwalczania pryszczycy	<p>Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Dz. U. 69 Poz. 625</p> <p>Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 kwietnia 2004 r. w sprawie</p>	<p>Regulacje prawne określa MRiRW (Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii).</p> <p>Kontrolę przeprowadza Główny Inspektorat Weterynarii.</p>	<p>Dyrektywa wdrożona w Polsce.</p> <p>Ustawa określa zasady zwalczania chorób zakaźnych zwierząt.</p> <p>Rozporządzenie szczegółowo wyznacza sposób i tryb powiadamiania o</p>	<p>Przypadki zachorowań na pryszczycę w Polsce nie są odnotowywane od 1971r.</p> <p>Powiatowi lekarze weterynarii mają obowiązek zbadania 10 sztuk trzody lub bydła rocznie pod względem zachorowalności na pryszczycę.</p> <p>W Polsce funkcjonuje 16 laboratoriów wojewódzkich oraz laboratorium referencyjne- Państwowy Instytut Weterynaryjny w Puławach, wraz z oddziałem w Zduńskiej Woli. Laboratoria wyznaczają cenniki prowadzonych usług.</p> <p>Ogólnie koszty badań w kierunku pryszczycy składają się z kosztów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • badań monitoringowych- ok. 65 tys. PLN rocznie • pobrania próbek- ok. 8,5 tys. PLN rocznie • transportu związanego z pobraniem i dowozem próbek- ok. 24 tys. PLN rocznie

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
		powiadomienia o chorobach zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi notyfikacji w UE Dz. U Nr 94 Poz. 920		chorobach zakaźnych i wdraża postanowienie dyrektywy 82/894/EWG z dnia 21 grudnia 1981r. w sprawie zgłaszania chorób zwierząt we Wspólnocie.	W Polsce zakazane jest stosowanie szczepień przeciwko pryszczycy, dlatego nie został opracowany wieloletni plan szczepień. W Ustawie podkreśla się znaczenie współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz jednostek samorządu terytorialnego. Ustawa daje możliwość uzyskania odszkodowania za zwierzę zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej, za zniszczone produkty pochodzenia zwierzęcego, udzielenia zapomogi za zwierzę, które padło zanim organ Inspekcji Weterynaryjnej otrzymał informację o zgłoszeniu, wypłacenia nagrody dla osób, które przyczyniły się do szybkiej likwidacji choroby zakaźnej, a także zapewnia zwrot faktycznie poniesionych wydatków na zabicie lub ubój zwierząt czy transport. Wszystkie środki pochodzą z budżetu państwa.
15	Dyrektywa Rady 92/119/EWG wprowadzająca ogólne wspólnotowe środki zwalczania niektórych chorób zwierząt i szczególne środki odnoszące się do choroby pęcherzykowej świń	Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Dz. U. 69 Poz. 625 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 kwietnia 2004 r. w sprawie powiadomienia o chorobach zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi notyfikacji w UE Dz. U Nr 94 Poz. 920	Regulacje prawne określa MRiRW (Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii). Kontrolę przeprowadza Główny Inspektorat Weterynarii.	Dyrektywa wdrożona w Polsce.	Przypadki zachorowań na chorobę pęcherzykową świń w Polsce nie są odnotowywane od 1972r. Powiatowi lekarze weterynarii mają obowiązek zbadania 10 sztuk trzody rocznie pod względem zachorowalności na chorobę pęcherzykową świń. Ogólnie koszty badań w kierunku choroby pęcherzykowej świń: <ul style="list-style-type: none"> • badań monitoringowych- ok. 25 tys. PLN rocznie • pobrania próbek- ok. 8,5 tys. PLN rocznie • transportu związanego z pobraniem i dowozem próbek- ok. 24 tys. PLN rocznie
16	Dyrektywa Rady 2000/75/WE ustanawiająca przepisy	Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia	Regulacje prawne określa MRiRW	Dyrektywa wdrożona w Polsce.	Nie odnotowano jeszcze przypadku zachorowań na chorobę niebieskiego języka w Polsce. Obecnie jest to problem głównie regionu basenu Morza Śródziemnego

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
	szczególne dotyczące kontroli i zwalczania choroby niebieskiego języka	zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Dz. U. 69 Poz.625 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 kwietnia 2004 r. w sprawie powiadamiania o chorobach zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi notyfikacji w UE Dz. U Nr 94 Poz. 920	(Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii). Kontrolę przeprowadza Główny Inspektorat Weterynarii.	Polisce.	
17	Dyrektywa 91/629/EWG z 19 listopada 1991r. ustanawiająca minimalne normy ochrony cieląt (Dz. Urz. UE L 340 z 11.12.1991r.	Ustawa z dnia 21.08.1997r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2003r. Nr 106, poz. 1002 z późniejszymi zmianami) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 2.09.2003r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich	Transpozycja wykonana przez Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii MRiRW Kontrola: Główny Inspektorat Weterynarii i Inspekcje Weterynaryjne (w sumie 317 oddziałów).	Prawodawstwo jest dostosowane. W przypadku gospodarstw bydlęcych szacunkowo mniej niż połowa spełnia wymagania co do oświetlenia i wentylacji. Wysokość obsady stanowi niewielki problem ze względu na małą intensywność chowu cieląt w Polsce.	Większość budynków w których trzymane są zwierzęta wymaga dostosowań, których koszty wynoszą (wg ODR) około 20 tys. na gospodarstwo. Powiatowe Inspekcje Weterynaryjne dokonały kontroli ok. 7% gospodarstw utrzymujących cielęta w 2004 r. Procent niezgodności (w odniesieniu do ilości kontroli) wyniósł ok. 24% i dotyczył głównie prowadzenia rejestrów, budynków inwentarskich oraz dozoru.
18	Dyrektywa Rady 91/630/EWG	Ustawa z dnia 21.08.1997r. o ochronie	Transpozycja wykonana przez	Prawodawstwo jest dostosowane.	Stopień dostosowań jest różny w zależności od wielkości fermy. Najlepiej dostosowane są gospodarstwa największe.

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
	ustanawiająca minimalne normy ochrony świń	zwierząt (Dz.U. z 2003r. Nr 106, poz. 1002 z późniejszymi zmianami) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 2.09.2003r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich	Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii MRiRW Kontrola: Główny Inspektorat Weterynarii i Inspekcje Weterynaryjne (w sumie 317 oddziałów).	W przypadku gospodarstw trzodowych szacunkowo mniej niż połowa spełnia wymagania co do oświetlenia i wentylacji. Wysokość obsady zmienia się w okresie cyklu świńskiego i może stanowić problem w okresie zwiększonej produkcji. Nie mniej produkcja trzody w Polsce jest nadal mniej intensywna niż w UE-15.	Koszt dostosowania wentylacji przy produkcji 100 tuczników rocznie wynosi ok. 2 tys. zł. Powiatowe Inspekcje Weterynaryjne dokonały kontroli ok. 3% gospodarstw utrzymujących świnię w 2004 r. Procent niezgodności (w odniesieniu do ilości kontroli) wyniósł ok. 53% i dotyczył głównie prowadzenia rejestrów, budynków inwentarskich oraz dozoru. Inspekcje Weterynaryjne nie posiadają wystarczającej ilości urządzeń do pomiaru gazów potrzebnych do kontroli.
19	Dyrektywa Rady 98/58/WE dotycząca ochrony zwierząt gospodarskich	Ustawa z dnia 21.08.1997r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2003r. Nr 106, poz. 1002 z późniejszymi zmianami) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 2.09.2003r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt	Transpozycja wykonana przez Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii MRiRW Kontrola: Główny Inspektorat Weterynarii i Inspekcje Weterynaryjne (w sumie 317 oddziałów)	Prawodawstwo jest dostosowane. Produkcja drobiarska jest stosunkowo najbardziej zaawansowana w dostosowaniach dotyczących dobrostanu.	Powiatowe Inspekcje Weterynaryjne dokonały kontroli ok. 4% gospodarstw w 2004r. Powiatowe Inspekcje Weterynaryjne dokonały kontroli ok. 3% gospodarstw utrzymujących kury nioski w 2004 r. Procent niezgodności (w odniesieniu do ilości kontroli) wyniósł ok. 27% i dotyczył głównie prowadzenia rejestrów, sprzętu, budynków inwentarskich oraz swobody ruchu. Średnio jedynie 2-6% skontrolowanych budynków inwentarskich dla świń, cieląt i kur niosek nie spełniało obowiązujących wymagań pod względem dobrostanu zwierząt. Stopień dostosowań jest różny w zależności od wielkości fermy. Najlepiej dostosowane są gospodarstwa największe, posiadające bardziej nowoczesne obiekty. Większość budynków inwentarskich starszego typu wymaga dostosowań.

	Prawo wspólnotowe	Akt polski	Instytucja wdrażająca	Stopień dostosowania	Uwagi
		gospodarskich	oddziałów).		

Załącznik 1

Dobra kultura rolna zgodna z ochroną środowiska (GAEC)

Ogólne ramy wyznaczające zakres dobrej kultury rolnej zostały przedstawione w Rozporządzeniu Rady 1782/2004 (Załącznik IV) i dotyczą następujących problemów:

Kwestia	Normy
<i>Erozja gleby:</i> Ochrona gleby poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów.	- Minimalna pokrywa glebowa - Minimalne zagospodarowanie terenu odzwierciedlające warunki specyficzne dla danego miejsca
<i>Substancja organiczna gleby:</i> Utrzymywanie poziomu substancji organicznej gleby poprzez stosowane odpowiednich środków.	- Normy dotyczące zmianowania upraw w danym przypadku - Gospodarowanie rzyskiem
<i>Struktura gleby:</i> Utrzymywanie struktury gleby poprzez odpowiednie stosowanie maszyn i urządzeń	- Stosowanie odpowiednich maszyn i urządzeń
<i>Minimalny poziom utrzymania:</i> Zapewnienie minimalnego poziomu utrzymania oraz przeciwdziałanie niszczeniu siedlisk naturalnych.	- Minimalna obsada zwierząt i/lub stosowne systemy utrzymywania - Ochrona pastwisk trwałych - Zachowanie cech krajobrazu - Przeciwdziałanie naruszaniu niepożądanego rośliności na użytkach rolnych.

Na podstawie tychże ram Państwa Członkowskie zobowiązane są do ustalenia własnych wymagań minimalnych definiujących dobrą kulturę rolną. W Polsce regulowane są one Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7.04.2004 w sprawie minimalnych wymagań utrzymywania gruntów rolnych w dobrej kulturze rolnej (Dz. U. 2004 Nr 65, poz.600)), z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 2005 r. Nr 36, poz. 326 i Nr 80, poz. 702).

Zgodnie z nim rolnicy ubiegający się o dopłaty bezpośrednie zobowiązani będą m.in. do przestrzegania następujących norm:

- a) grunty orne powinny być zajęte pod uprawę roślin lub ich ugorowanie
- b) łąki powinny być koszone przynajmniej raz w roku
- c) na pastwiskach wypas zwierząt powinien być prowadzony w okresie wegetacyjnym przynajmniej raz w roku

Przy czym:

Grunt rolny jest ugorowany, jeżeli grunt ten podlega co najmniej raz w roku koszeniu lub innym zabiegom uprawowym zapobiegającym występowaniu i rozprzestrzenianiu się chwastów. Ugorowanie nie powinno trwać dłużej niż 5 lat.

Łąki i pastwiska oraz ścierniska, nie mogą być wypalane.

Grunty orne położone na stokach o nachyleniu 20° nie powinny być wykorzystywane pod uprawę roślin wymagających utrzymania redlin wzdłuż stoku i nie powinny być utrzymywane

w czarnym ugorze. Uprawa tych gruntów powinna być prowadzona metodą tarasową lub w międzyrzędziach powinna być utrzymana okrywa roślinna albo ściółkowanie.

Grunty rolne mogą być porośnięte drzewami lub krzewami tylko tam gdzie zgodnie z przepisami o ochronie przyrody ma to znaczenie dla ochrony wód i gleb, a nie wpływa na prowadzoną na tych gruntach produkcję roślinną oraz tam, gdzie prowadzone są plantacje wierzby (*Salix sp.*), lub róży bezkolcowej (*Rosa multiplora var.*).

Załącznik 2

Ustawowe warunki gospodarowania (SMR)

	A. Stosowane od 1.1.2005 (w Polsce najpóźniej od 1.1.2009)	
	<i>Ochrona środowiska</i>	
1.	Dyrektywa 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa	Artykuły 3, 4 (1, 2, 4), 5, 7, 8
2.	Dyrektywa 80/68/EWG w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne	Artykuły 4 i 5
3.	Dyrektywa 86/278/EWG w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie	Artykuł 3
4.	Dyrektywa 91/676/EWG dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego	Artykuły 4 i 5
5.	Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory	Artykuły 13, 15, 16 (1) i 22 (b)
	<i>Zdrowie ludzi i zwierząt</i> <i>Identyfikacja i rejestrowanie zwierząt</i>	
6.	Dyrektywa 92/102/EWG w sprawie identyfikacji i rejestracji zwierząt	Artykuły 3, 4 i 5
7.	Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 911/2004 wdrażające rozporządzenie (WE) Nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów (uchylające Rozporządzenie Komisji (WE) 2629/97	Artykuły 6, 8, 9
8.	Rozporządzenie (WE) Nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające Rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97	Artykuł 4 i 7
	<i>Identyfikacja i rejestrowanie zwierząt</i>	
9.	Rozporządzenie Rady (WE) nr 21/2004 z dnia 17 grudnia 2003 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji zwierząt z gatunku owiec lub kóz i zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 1782/2003 i Dyrektywy 92/102/EWG i 64/432/EWG	Artykuły 3, 4, i 5
	B. Stosowane od 1.1.2006 (w Polsce najpóźniej od 1.1.2009)	
	<i>Zdrowie publiczne, zwierząt i roślin</i>	
10.	Dyrektywa Rady 91/414/EWG dotycząca wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin	Artykuł 3
11.	Dyrektywa Rady 96/22/EWG dotycząca zakazu stosowania w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą niektórych związków o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i beta-antagonistycznym	Artykuły 3, 4, 5 i 7

12.	Rozporządzenie (WE) Nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności i ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności.	Artykuły 14, 15, 17 (1), 18, 19 i 20
13.	Rozporządzenie (WE) Nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające przepisy dotyczące zapobiegania i kontroli zwalczania niektórych pasażalnych encefalopatii gąbczastych	Artykuły 7, 11, 12, 13 i 15
	Notyfikacja chorób	
14.	Dyrektywa Rady 85/511/EWG wprowadzająca wspólnotowe środki zwalczania pryszczycy	Artykuł 3
15.	Dyrektywa Rady 92/119/EWG wprowadzająca niektóre wspólnotowe środki zwalczania niektórych chorób zwierząt i szczególne środki odnoszące się do choroby pęcherzykowej świń	Artykuł 3
16.	Dyrektywa Rady 2000/75/WE ustanawiająca przepisy szczególne dotyczące kontroli i zwalczania choroby niebieskiego języka	Artykuł 3
	C. Stosowane od 1.1.2007 (w Polsce najpóźniej od 1.1.2009)	
	Dobrostan zwierząt	
17.	Dyrektywa Rady 91/629/ustanawiająca minimalne normy ochrony cieląt	Artykuły 3 i 4
18.	Dyrektywa Rady 91/630/EWG ustanawiająca minimalne normy ochrony świń	Artykuł 3 i 4 (1)
19.	Dyrektywa Rady 98/58/WE dotycząca ochrony zwierząt gospodarskich	Artykuł 4

Załącznik 3

Odpowiednie artykuły z powyższych dyrektyw, do których odnoszą się wymagania zawarte w ramach ustawowych warunków gospodarowania (Statutory Management Requirements).

Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa

Artykuł 3

1. W świetle wymogów, określonych w art. 2, Państwa Członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki w celu ochrony, zachowania lub przywrócenia wystarczającej różnorodności i obszaru naturalnych siedlisk wszystkich gatunków ptactwa, określonych w art. 1.

2. Ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk obejmuje przede wszystkim następujące środki:

- a) stworzenie obszarów ochrony;
- b) utrzymanie i gospodarowanie, zgodnie z potrzebami ekologicznymi naturalnych siedlisk w ramach stref ochronnych i poza nimi;
- c) przywracanie zniszczonych biotopów;
- d) tworzenie biotopów.

Artykuł 4

1. Gatunki wymienione w załączniku I podlegają specjalnym środkom ochrony dotyczącym ich naturalnego siedliska w celu zapewnienia im przetrwania oraz reprodukcji na obszarze ich występowania.

W związku z powyższym, należy brać pod uwagę:

- a) gatunki zagrożone wyginięciem;
- b) gatunki podatne na szczególne zmiany w ich naturalnym siedlisku;

- c) gatunki uznane za rzadkie z uwagi na niewielkie populacje lub ograniczone lokalne występowanie;
- d) inne gatunki wymagające szczególnej uwagi ze względu na specyficzny charakter ich naturalnego siedliska.

Tendencje i wahania w poziomach populacji są uwzględniane przy dokonywaniu oceny.

Państwa Członkowskie dokonują klasyfikacji przede wszystkim najbardziej odpowiednich obszarów pod względem liczby i powierzchni jako obszarów specjalnej ochrony dla zachowania tych gatunków, z uwzględnieniem wymogów ich ochrony w ramach morskiego i lądowego obszaru geograficznego, do którego niniejsza dyrektywa ma zastosowanie.

2. Państwa Członkowskie podejmują podobne środki w odniesieniu do regularnie występujących gatunków wędrownych nie wymienionych w załączniku I, mając na uwadze potrzebę ich ochrony w ramach morskiego i lądowego obszaru geograficznego, do którego niniejsza dyrektywa ma zastosowanie, w odniesieniu do obszarów ich wylęgu, pierzenia i zimowania oraz miejsc postoju wzdłuż ich tras migracji. W tym celu Państwa Członkowskie zwracają szczególną uwagę na ochronę terenów podmokłych, w szczególności tych o znaczeniu międzynarodowym.

4. W odniesieniu do obszarów ochrony, określonych w ust. 1 i 2, Państwa Członkowskie podejmują właściwe kroki w celu uniknięcia powstawania zanieczyszczenia lub pogorszenia warunków naturalnych siedlisk lub jakichkolwiek zakłóceń wpływających na ptactwo, o ile będą mieć one znaczenie w odniesieniu do celów niniejszego artykułu. Państwa Członkowskie dążą również do uniknięcia powstawania zanieczyszczenia lub pogorszenia warunków naturalnych siedlisk poza tymi obszarami ochrony.

Artykuł 5

Bez uszczerbku dla art. 7 i 9, Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki w celu ustanowienia powszechnego systemu ochrony dla wszystkich gatunków ptactwa, określonych w art. 1, zabraniającego w szczególności:

- a) umyślnego zabijania lub chwytania jakimikolwiek metodami;
- b) umyślnego niszczenia lub uszkodzania ich gniazd i jaj, lub usuwania ich gniazd;
- c) wybierania ich jaj dziko występujących oraz zatrzymania tych jaj nawet gdy są puste;
- d) umyślnego płoszenia tych ptaków, szczególnie w okresie lęgowym i wychowu młodych, jeśli mogłoby to mieć znaczenie w odniesieniu do celów niniejszej dyrektywy;
- e) przetrzymywania ptactwa należącego do gatunków, na których polowanie i których chwytanie jest zabronione.

Artykuł 7

1. Z uwagi na ich poziom populacji, rozmieszczenie geograficzne oraz wskaźnik reprodukcji w całej Wspólnocie, można polować na gatunki wymienione w załączniku II, na mocy ustawodawstwa krajowego. Państwa Członkowskie zapewniają, aby polowanie na te gatunki nie zagrażało wysiłkom podejmowanym w celu ich ochrony na obszarze ich występowania.

2. Można polować w morskim i lądowym obszarze geograficznym, do którego niniejsza dyrektywa ma zastosowanie, na gatunki określone w załączniku II część 1.

3. Na gatunki, określone w załączniku II część 2, można polować jedynie w Państwach Członkowskich, w przypadku których są one wymienione.

4. Państwa Członkowskie zapewniają, aby praktyka łowiecka, w tym sokołnictwo, o ile jest ono praktykowane, prowadzona zgodnie z obowiązującymi środkami krajowymi, była zgodna z zasadami

rozsądnego wykorzystywania i ekologicznie zrównoważonej kontroli gatunków danego ptactwa, oraz aby ta praktyka była zgodna, gdy chodzi o populację tych gatunków, w szczególności gatunków wędrownych, ze środkami wynikającymi z art. 2. Państwa Członkowskie sprawdzają w szczególności, czy na gatunki, do których stosuje się prawo łowieckie, nie są organizowane polowania w okresie wychowu młodych, ani w czasie trwania poszczególnych faz reprodukcji. W przypadku gatunków wędrownych, sprawdzają one w szczególności czy na gatunki, do których mają zastosowanie przepisy łowieckie, nie są organizowane polowania w okresie ich reprodukcji lub ich powrotu do swoich miejsc wylęgu. Państwa Członkowskie przekazują Komisji wszelkie stosowne informacje na temat praktycznego stosowania swoich przepisów łowieckich.

Artykuł 8

1. W odniesieniu do polowania, chwytania lub zabijania ptactwa na mocy niniejszej dyrektywy, Państwa Członkowskie zabraniają wykorzystywania wszelkich środków, sposobów lub metod wykorzystywanych do nieselektywnego lub na dużą skalę chwytania, lub zabijania ptactwa, lub mogących spowodować lokalne zanikanie gatunków, w szczególności tych wymienionych w załączniku IV lit. a).

2. Ponadto, Państwa Członkowskie zabraniają wszelkiego polowania ze środków transportu oraz w warunkach określonych w załączniku IV lit. b).

Dyrektywa Rady 80/68/EWG z dnia 17 grudnia 1979 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne

Artykuł 4

1. Aby spełnić zobowiązania określone w art. 3 lit. a), Państwa Członkowskie:

- zakazują wszelkich bezpośrednich zrzutów substancji wymienionych w wykazie I,
- poddają uprzedniemu badaniu wszelkie działania związane z usuwaniem lub wyrzucaniem do celów usuwania tych substancji, które mogą doprowadzić do pośredniego zrzutu. W świetle tego badania Państwa Członkowskie zakazują takich działań, lub udzielają zezwolenia pod warunkiem, że przestrzegane są wszystkie techniczne środki ostrożności konieczne, aby zapobiec takiemu zrzutowi,
- podejmują wszelkie właściwe kroki, jakie uznają za niezbędne, aby zapobiec wszelkim pośrednim zrzutom substancji wymienionych w wykazie I, spowodowanym działaniami na powierzchni gruntu, lub w gruncie, innymi niż te wymienione w tiret drugim. Zgłoszą one takie środki do Komisji, która w świetle takiej informacji może przedłożyć Radzie propozycję rewizji niniejszej dyrektywy.

2. Jednakże, jeśli uprzednie badanie wykaże, że woda gruntowa, do której przewiduje się wprowadzanie substancji wymienionych w wykazie I, jest trwale niezdatna do innych celów, w szczególności w gospodarstwie domowym lub w rolnictwie, Państwa Członkowskie mogą zezwolić na zrzut tych substancji pod warunkiem, że ich obecność nie utrudnia eksploatowana zasobów gruntowych.

Takie zezwolenia można wydać tylko wówczas, jeśli podjęte zostały wszelkie techniczne środki ostrożności mające zapewnić, że substancje te nie dostaną się do innych systemów wodnych ani nie wyrządzą szkody innym ekosystemom.

3. Państwa Członkowskie mogą, po uprzednim zbadaniu, zezwolić na zrzuty wynikające z ponownego wprowadzenia do tej samej warstwy wodonośnej wody używanej do celów geotermicznych, wody wypompowanej z kopalń i kamieniołomów, lub wody wypompowanej do prac w zakresie inżynierii lądowej i wodnej.

Artykuł 5

1. Aby spełnić zobowiązania określone w art. 3 lit. b) Państwa Członkowskie poddają uprzedniemu badaniu:

- wszystkie bezpośrednie zrzuty substancji wymienionych w wykazie II, aby ograniczyć takie zrzuty,
- usuwanie lub wyrzucanie do celów usunięcia takich substancji, co może doprowadzić do pośredniego zrzutu.

W świetle tego badania Państwa Członkowskie mogą udzielić zezwolenia pod warunkiem, że przestrzegane są wszystkie techniczne środki ostrożności konieczne do zapobieżenia zanieczyszczeniu wód gruntowych.

Ponadto, Państwa Członkowskie podejmą właściwe środki, jakie uważają za niezbędne, aby ograniczyć wszelkie pośrednie zrzuty substancji wymienionych w wykazie II, spowodowane działaniami na powierzchni gruntu lub w gruncie, innymi niż działania wymienione w ustępie pierwszym.

Dyrektywa Rady 86/278/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie

Artykuł 3

1. Osad, określony w art. 2 lit. a) (i) może być wykorzystywany w rolnictwie wyłącznie zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy.

2. Z zastrzeżeniem przepisów dyrektyw 75/442/EWG i 78/319/EWG:

- osad, określony w art. 2 lit. a) (ii) może być wykorzystywany w rolnictwie w zależności od warunków, jakie dane Państwo Członkowskie uważa za konieczne w celu ochrony zdrowia ludzi i środowiska,
- osad, określony w art. 2 lit a) (ii) może być wykorzystywany w rolnictwie, jedynie jeśli jego stosowanie regulują przepisy ustanowione przez dane Państwo Członkowskie.

Dyrektywa Rady 91/676/EWG z 12 grudnia 1991r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego

Artykuł 4

1. Państwa Członkowskie, w celu zapewnienia dla wszystkich wód ogólnego poziomu ochrony przed zanieczyszczeniem, w ciągu dwuletniego okresu od notyfikacji niniejszej dyrektywy:

- a) ustanawiają zbiór lub zbiory zasad dobrej praktyki rolniczej, które mają zostać dobrowolnie wprowadzane w życie przez rolników, które powinny zawierać postanowienia obejmujące co najmniej pozycje określone w załączniku II A;
- b) ustanawiają w miarę potrzeby program, obejmujący zapewnienie szkolenia i dostarczanie informacji dla rolników, wspierający stosowanie zbioru(zbiorów) zasad dobrej praktyki rolniczej.

2. Państwa Członkowskie przedkładają Komisji szczegółowe informacje o ich zbiorach zasad dobrej praktyki rolniczej, a Komisja włącza informacje w sprawie tych kodeksów do sprawozdania określonego w art. 11. W świetle otrzymanych informacji Komisja może, jeśli uznaje to za niezbędne, przedstawić Radzie właściwe propozycje.

Artykuł 5

1. W ciągu dwuletniego okresu, po wstępnym wyznaczeniu określonym w art. 3 ust. 2, lub też w ciągu jednego roku od każdego dodatkowego wyznaczenia określonego w art. 3 ust. 4, Państwa Członkowskie do celów realizacji celów określonych w art. 1 ustanawiają programy działania w odniesieniu do wyznaczonych stref zagrożenia.
2. Program działania może odnosić się do wszystkich stref zagrożenia na terytorium danego Państwa Członkowskiego lub, w przypadku gdy Państwo Członkowskie uznaje to za właściwe, mogą zostać ustanowione różne programy dla różnych stref zagrożenia lub ich części.
3. Programy działań uwzględniają:
 - a) dostępne dane naukowo - techniczne, głównie w odniesieniu do odpowiednich udziałów azotu pochodzące ze źródeł rolniczych oraz pochodzącego z innych źródeł;
 - b) warunki środowiska w odpowiednich regionach zainteresowanych Państw Członkowskich.
4. Programy działania są wprowadzane w życie w ciągu czterech lat od ich ustanowienia i składają się z następujących obowiązkowych środków:
 - a) środków określonych w załączniku III;
 - b) tych środków, które Państwo Członkowskie określiło w zbiorze(-ach) zasad dobrej praktyki rolniczej ustalonym zgodnie z art. 4, z wyjątkiem tych, które zostały zastąpione środkami określonymi w załączniku III.
5. Ponadto, Państwa Członkowskie podejmują w ramach programów działania takie dodatkowe środki lub wzmoczone działania, jakie uznają za niezbędne, jeśli na wstępie lub w świetle doświadczenia uzyskanego podczas wykonywania programów działania staje się widoczne, że środki określone w ust. 4 nie będą wystarczające do osiągnięcia celów określonych w art. 1. Wybierając środki lub działania, Państwa Członkowskie uwzględniają ich skuteczność i koszt w stosunku do innych możliwych środków zapobiegawczych.
6. Państwa Członkowskie sporządzają i wprowadzają w życie odpowiednie programy monitorowania, w celu dokonania oceny skuteczności programów działania ustanowionych na mocy niniejszego artykułu.

Państwa Członkowskie, które stosują art. 5 na całym terytorium kraju, monitorują zawartość azotanów w wodach (wodach powierzchniowych i gruntowych) w wybranych stacjach pomiarowych, co umożliwi ustalenie stopnia zanieczyszczenia tych wód azotanami pochodzące ze źródeł rolniczych.

7. Państwa Członkowskie co najmniej co cztery lata dokonują przeglądu i, w miarę potrzeby, zmieniają swoje programy działania, w tym także wszystkie środki dodatkowe podejmowane zgodnie z ust. 5. Powiadamiają one Komisję o wszelkich zmianach tych programów działania.

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

Artykuł 6

1. Dla specjalnych obszarów ochrony Państwa Członkowskie tworzą konieczne środki ochronne obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania opracowane specjalnie dla tych terenów, bądź zintegrowane z innymi planami rozwoju oraz odpowiednie środki ustawowe, administracyjne lub umowne, odpowiadające ekologicznym wymaganiom typów siedlisk przyrodniczych, wymienionych w załączniku I lub gatunków, wymienionych w załączniku II żyjących na tych terenach.

2. Państwa Członkowskie podejmują odpowiednie działania w celu uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, jak również w celu uniknięcia niepokojenia gatunków, dla których zostały wyznaczone takie obszary, o ile to niepokojenie może mieć znaczenie w stosunku do celów niniejszej dyrektywy.

3. Każdy plan lub przedsięwzięcie, które nie jest bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania terenu, ale które może na nie w istotny sposób oddziaływać, zarówno oddzielnie, jak i w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami, podlega odpowiedniej ocenie jego skutków dla danego terenu z punktu widzenia założeń jego ochrony. W świetle wniosków wynikających z tej oceny oraz bez uszczerbku dla przepisów ust. 4, właściwe władze krajowe wyrażają zgodę na ten plan lub przedsięwzięcie dopiero po upewnieniu się, że nie wpłynie on niekorzystnie na dany teren oraz, w stosownych przypadkach, po uzyskaniu opinii całego społeczeństwa.

4. Jeśli pomimo negatywnej oceny skutków dla danego terenu oraz braku rozwiązań alternatywnych, plan lub przedsięwzięcie musi jednak zostać zrealizowane z powodów o charakterze zasadniczym wynikających z nadrzędnego interesu publicznego, w tym interesów mających charakter społeczny lub gospodarczy, Państwo Członkowskie stosuje wszelkie środki kompensujące konieczne do zapewnienia ochrony ogólnej spójności *Natury 2000*. O przyjętych środkach kompensujących Państwo Członkowskie informuje Komisję.

Jeżeli dany teren obejmuje typ siedliska przyrodniczego i/lub jest zamieszkały przez gatunek o znaczeniu priorytetowym, jedyne względy, na które można się powołać, to względy odnoszące się do zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa publicznego, korzystnych skutków o podstawowym znaczeniu dla środowiska lub, po wyrażeniu opinii przez Komisję, innych powodów o charakterze zasadniczym wynikających z nadrzędnego interesu publicznego.

Artykuł 13

1. Państwa Członkowskie podejmują wymagane środki w celu ustanowienia systemu ścisłej ochrony gatunków roślin, wymienionych w załączniku IV lit. b), zakazujące:

- a) celowego zrywania, zbierania, ścinania, wrywania lub niszczenia roślin tych gatunków w ich naturalnym zasięgu, dziko występujących,
- b) przetrzymywania, transportu, sprzedaży lub wymiany oraz oferowania do sprzedaży lub wymiany okazów tych gatunków pozyskanych ze stanu dzikiego, z wyjątkiem okazów pozyskanych legalnie przed wprowadzeniem w życie niniejszej dyrektywy.

2. Zakazy określone w ust. 1 lit. a) i b) odnoszą się do wszystkich stadiów biologicznego cyklu roślin, do których stosuje się niniejszy artykuł

Artykuł 15

W odniesieniu do chwytania lub zabijania gatunków dzikiej fauny, wymienionych w załączniku V lit. a) oraz w przypadkach, gdy zgodnie z art. 16 stosowane są odstępstwa w zakresie pozyskiwania, chwytania lub zabijania gatunków, wymienionych w załączniku IV lit. a), Państwa Członkowskie wprowadzają zakaz używania wszelkich środków mogących spowodować lokalny zanik lub poważne zaburzenie populacji tych gatunków, w szczególności:

- a) używania środków chwytania i zabijania, wymienionych w załączniku VI lit. a),
- b) wszelkich form chwytania lub zabijania ze środków transportu, określone w załączniku VI lit. b).

Artykuł 22

W wykonaniu przepisów niniejszej dyrektywy, Państwa Członkowskie:

- b) zapewniają, aby celowe wprowadzenie do stanu dzikiego dowolnego gatunku, który nie jest rodzimy na ich terytorium było uregulowane w taki sposób, by nie zaszkodzić siedliskom przyrodniczym w obrębie ich naturalnego zasięgu lub dzikiej rodzimej faunie i florze oraz, jeśli uznają to za konieczne, wprowadzają zakaz takiego wprowadzenia. Otrzymane wyniki oceny zostają przekazane do wiadomości komitetu;

Dyrektywa Rady 92/102/EWG z dnia 27 listopada 1992 r. w sprawie identyfikacji i rejestracji zwierząt

Artykuł 3

1. Państwa Członkowskie zagwarantują, że:
 - a) właściwe władze posiadają aktualny wykaz wszystkich gospodarstw zajmujących się hodowlą zwierząt objętych niniejszą dyrektywą, które położone są na jego terytorium, określający gatunki hodowanych zwierząt i ich hodowców, łącznie z wpisami gospodarstw pozostającymi w wykazie do momentu, kiedy upłyną trzy kolejne lata zaprzestania w tym gospodarstwie hodowli zwierząt. Wykaz ten zawiera również znak lub znaki umożliwiające identyfikację gospodarstwa zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. a) i c) akapit drugi oraz ust. 3 akapit pierwszy, a także art. 8;
 - b) Komisja, właściwe władze oraz lub inne władze odpowiedzialne za nadzorowanie przestrzegania rozporządzenia (EWG) nr 3508/92 mają dostęp do wszelkich informacji uzyskanych na mocy niniejszej dyrektywy.
2. Zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 18 dyrektywy nr 90/425/EWG Państwa Członkowskie mogą zostać upoważnione do wyłączenia z wykazu przewidzianego w ust. 1 lit. a) osób fizycznych hodujących nie więcej niż trzy sztuki zwierząt z gatunku owiec lub kóz, w stosunku, do których nie będą się ubiegać o premie lub, biorąc pod uwagę przypadki szczególne, jedną świnie, a które to zwierzęta przeznaczone są na użytek własny lub do własnej konsumpcji hodowców oraz pod warunkiem, że każde takie zwierzę zostanie poddane kontrolom ustanowionym w niniejszej dyrektywie przed jakimkolwiek ich przewozem.

Artykuł 4

1. Państwa Członkowskie zagwarantują, że:
 - a) każdy hodowca bydła lub trzody chlewnej wymieniony w dyrektywie 64/432/EWG i umieszczony w wykazie przewidzianym w art. 3 ust. 1 lit. a) prowadzi rejestr podający liczbę zwierząt znajdujących się w gospodarstwie.

Rejestr zawiera aktualne informacje o każdym przypadku narodzin, padnięcia lub przewozu zwierząt (liczba zwierząt uwzględniająca każdorazowe wprowadzenie i usunięcie z rejestru), co najmniej w ujęciu zagregowanym, z podaniem odpowiednio miejsca ich pochodzenia lub przeznaczenia oraz daty takich przewozów.

We wszystkich przypadkach należy podać znak identyfikacyjny stosowany zgodnie z art. 5 i 8.

W przypadku trzody chlewnej rejestracja narodzin i padnięć nie jest jednak obowiązkowa.

W przypadku świń czystorasowych lub mieszańców, które są rejestrowane w księgach zwierząt zarodowych zgodnie z przepisami dyrektywy 88/661/EWG¹³, alternatywny system rejestracji oparty na identyfikacji indywidualnej umożliwiający zidentyfikowanie zwierząt może być uznany na mocy procedury ustanowionej w art. 18 dyrektywy 90/425/EWG, jeżeli system taki zapewnia spełnienie wymogów równoważnych do wymogów spełnianych przez rejestr;

- b) każdy hodowca owiec lub kóz, którego gospodarstwo jest wymienione zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. a) prowadzi rejestr zawierający co najmniej łączną liczbę owiec i kóz znajdujących się w gospodarstwie każdego roku w dniu, który zostanie określony przez właściwe władze.

Rejestr zawiera również:

- aktualne informacje dotyczące liczby żywych maciorek owiec i kóz w wieku powyżej 12 miesięcy lub, które wcześniej kociły się w danym gospodarstwie;
- informacje dotyczące przewozów owiec i kóz (liczba zwierząt uwzględniająca każdorazowe wprowadzenie i usunięcie z rejestru), co najmniej w ujęciu zagregowanym, z podaniem odpowiednio miejsca ich pochodzenia lub przeznaczenia, ich oznakowania oraz daty takich przewozów.

2. Jednakże, zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 18 dyrektywy nr 90/425/EWG, ustala się uproszczoną procedurę rejestracji do dnia 1 stycznia 1993 r. w odniesieniu do bawołów oraz do dnia 1 października 1993 r. w odniesieniu do owiec i kóz wypędzanych sezonowo na pastwiska, a w przypadku wszystkich wymienionych wyżej zwierząt wypasanych na wspólnym pastwisku lub hodowanych w regionach pozostających w izolacji ze względu na warunki geograficzne.

3. Państwa Członkowskie gwarantują również, że:

- a) każdy hodowca dostarcza właściwym władzom, na ich żądanie, wszelkie informacje dotyczące pochodzenia, identyfikacji oraz, w odpowiednich przypadkach, miejsca przeznaczenia zwierząt, które hodowca posiadał, hodował, transportował, wprowadził do obrotu lub ubił;
- b) każdy hodowca zwierząt, które mają być przewiezione na targowiska lub spędy lub z targowisk lub spędów, przedstawia podmiotowi prowadzącemu targowiska lub spędy, który jest tymczasowo posiadaczem zwierząt, dokument określający szczegółowe informacje dotyczące zwierząt, w tym numery identyfikacyjne lub znaki każdej sztuki bydła.

Osoba prowadząca targowisko lub skup może wykorzystać dokumenty, uzyskane zgodnie z akapitem pierwszym, do wypełnienia obowiązku ustanowionego w ust. 1 lit. a) akapit trzeci.

- c) przez minimalny okres, który zostanie wyznaczony przez właściwą władzę, jednak nie krótszy niż trzy lata w gospodarstwie dostępne są dla właściwej władzy, na jego żądanie, rejestry i informacje.

Artykuł 5

1. Państwa Członkowskie gwarantują, że przestrzegane są następujące zasady ogólne:

- a) znaki identyfikacyjne muszą być umieszczone zanim zwierzęta opuszczą gospodarstwo, w którym się narodziły;

¹³ Dyrektywa Rady nr 88/661/EWG z dnia 19 grudnia 1988 r. w sprawie norm zootechnicznych stosowanych w odniesieniu do zwierząt hodowlanych należących do gatunków trzody chlewnej (Dz.U. nr L 382 z 31.12.1988, str. 36).

- b) nie wolno usuwać lub zmieniać znaków identyfikacyjnych bez pozwolenia właściwej władzy.

W przypadku, gdy znak stał się nieczytelny lub został zgubiony, nowy znak umieszcza się zgodnie z niniejszym artykułem;

- c) hodowca wpisuje do rejestru określonego w art. 4 wszelkie nowe znaki identyfikacyjne w celu zachowania powiązania z poprzednim oznakowaniem danego zwierzęcia;
- d) kolczyki przewidziane w ust. 2 lit. a) są zatwierdzane przez właściwą władzę i są zabezpieczone przed podrobieniem oraz zapewniają czytelność oznakowania przez okres życia zwierzęcia. Kolczyki nie mogą się nadawać do ponownego użytku, a ich noszenie nie może być uciążliwe dla zwierząt.

2. W przypadku bydła, Państwa Członkowskie gwarantują, że:

- a) wszystkie zwierzęta wymienione w art. 2 dyrektywy nr 64/432/EWG znajdujące się w gospodarstwie są oznakowywane przy pomocy kolczyków opatrzonych kodem alfanumerycznym, który nie może przekraczać 14 znaków i umożliwia indywidualną identyfikację każdego zwierzęcia według gospodarstwa urodzenia lub, w przypadku buhajów przeznaczonych do celów sportowych lub widowiskowych z wyjątkiem targów i wystaw, przy pomocy systemu identyfikacji, zapewniającego spełnianie równoważnych wymogów uznanego przez Komisję.

Kolczyki określone w akapicie pierwszym muszą być założone przed upływem dziewięciu miesięcy od dnia przyjęcia, zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 18 dyrektywy 90/425/EWG, środków przewidujących identyfikację Państwa Członkowskiego oraz gospodarstwa, z którego dane zwierzę pochodzi. Zwierzęta oznakowane przed upływem dziewięciu miesięcy są także oznakowane zgodnie z systemami krajowymi przewidzianymi w akapicie trzecim lub przez kolczykowanie przewidziane w akapicie pierwszym.

Na mocy procedury ustanowionej w art. 18 dyrektywy nr 90/425/EWG, okres taki może być przedłużony na wniosek Państwa Członkowskiego do dnia 1 lipca 1994 r.

Jednak zwierzęta, które oznakowano przed upływem przewidzianych okresu dziewięciu miesięcy zgodnie z obowiązującymi systemami krajowymi, które zostały przedstawione Komisji, pozostają z tego względu pod kontrolą;

- b) znaki identyfikacyjne są przydzielane gospodarstwom, rozprowadzane i stosowane do zwierząt w sposób określany przez właściwe władze;
- c) znaki identyfikacyjne są umieszczane najpóźniej do trzydziestego dnia od daty urodzenia zwierzęcia.

Właściwe władze mogą jednak odroczyć znakowanie zwierząt do momentu, w którym zwierzę osiągnie maksymalnie sześć miesięcy życia, pod warunkiem, że przed upływem trzydziestu dni od dnia narodzin zwierzę zostanie oznakowane przez hodowcę przy użyciu tymczasowego znaku identyfikacyjnego uznanego przez właściwą władzę, umożliwiając w ten sposób identyfikację każdego ze zwierząt według gospodarstwa narodzin zwierzęcia oraz pod warunkiem, że zwierzęta te nie mogą opuścić gospodarstwa, z wyjątkiem przewiezienia ich na ubój do rzeźni mieszczącej się na terenie objętym właściwością właściwej władzy, która uznała tymczasowy znak identyfikacyjny, bez przechodzenia przez inne gospodarstwo.

Właściwe władze mogą jednak wyrazić zgodę, aby cielęta mleczne przeznaczone na rzeź przed ukończeniem szóstego miesiąca życia oraz które zostały przywiezione przed osiągnięciem trzydziestego dnia życia zgodnie z krajowym systemem przewozu zwierząt, uznanym zgodnie z

procedurą ustanowioną w art. 18 dyrektywy 90/425/EWG umożliwiającym, co najmniej ustalenie gospodarstwa pochodzenia zwierząt, były znakowane w gospodarstwach prowadzących opas cieląt, pod warunkiem, że cielęta zostały tam przewiezione bezpośrednio z gospodarstwa ich narodzin oraz że cielęta przewiezione na mocy takich systemów nie będą kwalifikować się do przyznania premii.

3. Zwierzęta inne niż bydło należy znakować bezzwłocznie, a w każdym przypadku przed opuszczeniem gospodarstwa za pomocą kolczyków lub tatuażu umożliwiających określenie miejsca pochodzenia zwierząt oraz umożliwiających dokonanie odniesienia do wszelkich dokumentów towarzyszących, które powinny wymieniać takie kolczyki lub tatuaż oraz umożliwiających odniesienie do wykazu określonego w art. 3 ust. 1 lit. a).

W oczekiwaniu na decyzję przewidzianą w art. 10 niniejszej dyrektywy oraz w drodze odstępstwa od przepisów art. 3 ust. 1 lit. c) akapit drugi dyrektywy nr 90/425/EWG, Państwa Członkowskie mogą stosować krajowe systemy przewozu zwierząt, innych niż bydło, w przypadku wszelkich transportów takich zwierząt odbywających się w granicach terytorium danego państwa. Takie systemy muszą umożliwiać identyfikację miejsca pochodzenia i miejsca narodzin zwierząt. Państwa Członkowskie powiadomią Komisję o systemach, które zamierzają w tym celu wprowadzić, w odniesieniu do trzody chlewnej z dniem 1 lipca 1993 r. oraz z dniem 1 lipca 1994 r. w odniesieniu do owiec i kóz. Zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 18 dyrektywy nr 90/425/EWG, Państwo Członkowskie może być poproszone o dokonanie zmian swojego systemu w przypadku, gdy nie spełnia on wymogu określonego w zdaniu drugim.

Przesyłce zwierząt oznakowanych tymczasowym znakiem identyfikującym przez cały czas przewozu towarzyszy dokument umożliwiający określenie pochodzenia zwierząt, ich właściciela, miejsca wyjścia oraz miejsca przeznaczenia.

Właściwe władze mogą jednak zezwolić na przewóz nieoznakowanych owiec i kóz między gospodarstwami o tym samym statusie zdrowotnym, stanowiącymi własność jednego podmiotu oraz znajdującymi się na obszarze objętym właściwością tej władzy, pod warunkiem, że każdy taki przewóz odbywa się na mocy krajowego systemu, który umożliwia określenie gospodarstwa, w którym dane zwierzę się narodziło. Państwa Członkowskie muszą, do dnia 1 lipca 1994 r., powiadomić Komisję o systemach, które zamierzają w tym celu wprowadzić. Stosownie do procedury ustanowionej w art. 18 dyrektywy 90/425/EWG Państwo Członkowskie może zostać poproszone o dokonanie zmian tego systemu, w przypadku, gdy nie spełnia on wyżej wymienionego wymogu.

4. Art. 3 ust. 2 lit. e) dyrektywy 64/432/EWG otrzymuje brzmienie:

„e) podlegać identyfikacji zgodnie z art. 5 dyrektywy Rady 92/102/EWG w sprawie identyfikacji i rejestracji zwierząt¹⁴.”

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. wykonujące rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów (Tekst mający znaczenie dla EOG)

Artykuł 6

1. Paszport zawiera co najmniej niżej wymienione dane:

a) informacje określone w art. 14 ust. 3 lit. C pkt 1 od tiret pierwszego do tiret siódmego dyrektywy 64/432/EWG;

¹⁴ Dz.U. nr L 355 z 5.12.1992, str. 32.”

- b) informacje określone w:
 - i) tiret drugim art. 14 ust. 3 lit. C pkt 2 dyrektywy 64/432/EWG, lub
 - ii) tiret pierwszym art. 14 ust. 3 lit. C pkt 2, o ile baza danych przewidziana w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 w pełni funkcjonuje;
- c) podpis posiadacza (posiadaczy), z wyjątkiem przewoźnika; w przypadku, gdy baza danych w pełni funkcjonuje, jak przewidziano w tiret pierwszym art. 6 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1760/2000, podaje się jedynie podpis ostatniego posiadacza;
- d) nazwę organu wystawiającego;
- e) datę wystawienia paszportu.

2. Bez uszczerbku dla rozdziału I.A.1 załącznika do dyrektywy Rady 91/628/EWG w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu¹⁵, cielę poniżej 4 tygodnia życia może być przemieszczane, pod warunkiem zagojenia pępownicy. W takim przypadku, Państwa Członkowskie mogą ustanowić przepis nakazujący zaopatrzenie go w tymczasowy dokument zawierający co najmniej informacje określone w ust. 1, w formie zatwierdzonej przez właściwy organ.

Tymczasowy paszport jest wystawiony przez pierwszego posiadacza cielęcia i jest uzupełniany przez każdego następnego posiadacza, z wyjątkiem przewoźników. Posiadacz przedkłada właściwemu organowi tymczasowy paszport przed ukończeniem przez zwierzę czwartego tygodnia życia albo w terminie siedmiu dni w razie padnięcia zwierzęcia lub dokonanego uboju przed osiągnięciem przez zwierzę czwartego tygodnia życia. Jeżeli cielę nadal żyje, właściwy organ wystawia ostateczny paszport zgodnie z ust. 1 w ciągu 14 dni od daty otrzymania tymczasowego paszportu. W ostatecznych paszportach muszą być podane szczegóły dotyczące wszystkich poprzednich przemieszczeń cielęcia, zarejestrowanych w tymczasowym paszporcie.

Cielę nie może być przemieszczane więcej niż dwa razy między gospodarstwami, z towarzyszącym mu paszportem tymczasowym. Do celów niniejszego ustępu przemieszczenie między dwoma gospodarstwami za pośrednictwem targowiska lub punktu odbioru cieląt jest liczone jako jedno przemieszczenie, pod warunkiem że targowisko lub punkt odbioru cieląt mogą na żądanie dostarczyć właściwym organom pełną dokumentację transakcji przeprowadzonych w ramach tego targowiska lub punktu.

3. W drodze odstępstwa od ust. 1 lit. a), informacje przewidziane w tiret drugim i piątym art. 14 ust. 3 lit. C pkt 1 dyrektywy 64/432/EWG nie mają charakteru obowiązkowego w odniesieniu do paszportów bydła urodzonego przed dniem 1 stycznia 1998 r. Odstępstwo przewidziane w niniejszym ustępie pozostaje bez uszczerbku dla obowiązku podania wyżej wspomnianych informacji, gdy taki wymóg jest przewidziany przez zasady krajowe. Państwa Członkowskie przekazują sobie wzajemnie oraz Komisji zasady skutecznie stosowane w odniesieniu do informacji określonych w niniejszym ustępie.

4. Dla Czech, Estonii, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier, Malty, Polski, Słowenii i Słowacji odstępstwo przewidziane w ust. 3 ma zastosowanie do bydła urodzonego przed dniem 1 stycznia 2004 r.

Artykuł 8

¹⁵ Dz.U. L 340 z 11.12.1991, str. 17. Dyrektywa ostatnio zmieniona rozporządzeniem Rady (WE) nr 806/2003 (Dz.U. L 122 z 16.05.2003, str.1).

W rejestrze każdego gospodarstwa znajdują się co najmniej następujące dane:

- a) aktualna informacja przewidziana w tiret pierwsze do tiret czwarte art. 14 ust. 3 lit. C pkt 1 dyrektywy 64/432/EWG;
- b) data śmierci zwierzęcia na terenie gospodarstwa;
- c) w przypadku zwierząt opuszczających gospodarstwo, nazwę i adres posiadacza, z wyjątkiem przewoźnika, lub kod identyfikacyjny gospodarstwa, do którego zwierzę zostało przeniesione, jak również data wysyłki;
- d) w przypadku zwierząt przybywających do gospodarstwa, nazwę i adres posiadacza, z wyjątkiem przewoźnika, lub kod identyfikacyjny gospodarstwa, z którego zwierzę zostało przeniesione, jak również data przybycia;
- e) nazwisko i podpis przedstawiciela właściwego organu, który sprawdził rejestr oraz data przeprowadzenia takich kontroli.

Artykuł 9

W przypadku urodzenia, gdy jest ustalony okres od trzech do siedmiu dni na zgłaszanie zdarzeń przez posiadacza, przewidziany w art. 7 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1760/2000, Państwa Członkowskie mogą wykorzystać dzień, w którym zwierzę zostało zakolczykowane zamiast dnia urodzenia, jako dzień rozpoczęcia biegu danego okresu, pod warunkiem że nie wystąpi ryzyko pomylenia tych dni w jakimkolwiek rejestrze.

Rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97

Artykuł 4

1. Wszystkie zwierzęta w hodowli, urodzone po dniu 31 grudnia 1997 r. lub przeznaczone do handlu w ramach Unii po dniu 1 stycznia 1998 r. identyfikuje się poprzez umieszczenie na obu uszach każdego zwierzęcia pasków informacyjnych o treści zatwierdzonej przez właściwe władze. Na obu paskach nanosi się identyczny kod identyfikacyjny, umożliwiający dokonanie indywidualnej identyfikacji każdego zwierzęcia oraz ustalenie, w której hodowli się ono urodziło. Na zasadzie derogacji od powyższego wymogu, zwierzęta urodzone przed dniem 1 stycznia 1998 r., a przeznaczone do handlu w ramach Unii po tej dacie, mogą być, w okresie do dnia 1 września 1998 r., identyfikowane zgodnie z przepisami dyrektywy 92/102/EWG.

Na zasadzie odstępstwa od pierwszego podpunktu, zwierzęta urodzone przed dniem 1 stycznia 1998 r., przeznaczone do handlu w ramach Unii po tej dacie z zamiarem skierowaniem ich bezpośrednio do uboju, mogą być, w okresie do dnia 1 września 1999 r., identyfikowane zgodnie z przepisami dyrektywy 92/102/EWG.

Zwierzęta przeznaczone do udziału w imprezach kulturalnych i sportowych (z wyjątkiem targów i wystaw) mogą być identyfikowane nie przy pomocy pasków informacyjnych, umieszczanych na uszach, lecz za pomocą innego systemu identyfikacyjnego, zapewniającego równorzędne gwarancje i zatwierdzonego przez Komisję.

2. Paski informacyjne umieszcza się na uszach zwierzęcia w okresie ustalonym przez odpowiednie Państwo Członkowskie, ale w każdym wypadku w okresie między urodzeniem zwierzęcia, a bez wyjątków wywiezieniem go z hodowli, w której się urodziło. Okres ten nie może być dłuższy niż 30 dni do i włącznie z dniem 31 grudnia 1999 r. i nie dłuższy niż 20 dni po tej dacie.

Jednak na żądanie Państwa Członkowskiego i zgodnie z procedurą, określoną w art. 23 ust. 2, Komisja ma prawo określić okoliczności, w których możliwe jest przedłużenie terminu maksymalnego dla danych Państw Członkowskich.

Żadne zwierzę urodzone po dniu 31 grudnia 1997 r. nie może zostać wywiezione z hodowli bez uprzedniego oznakowania identyfikacyjnego, zgodnego z przepisami niniejszego artykułu

3. Każde zwierzę przywożone z państwa trzeciego, które przeszło kontrolę określoną w dyrektywie 91/496/EWG i które pozostaje na terenie Unii, identyfikuje się po przywiezieniu go do hodowli, w której ma pozostać, poprzez umieszczenie na uszach pasków informacyjnych o treści zgodnej z wymogami niniejszego artykułu, w okresie, którego określenie pozostaje w gestii Państw Członkowskich, ale który nie może przekraczać 20 dni od daty przeprowadzenia wspomnianej kontroli oraz w każdym wypadku przed wywiezieniem z tej hodowli.

Jednak identyfikowanie zwierzęcia nie jest konieczne w wypadku, jeżeli hodowlą, do której zostaje ono ostatecznie przewiezione, jest ubojnia znajdująca się na terenie tego Państwa Członkowskiego, w którym przeprowadzona została wspomniana kontrola i jeżeli zwierzę zostaje ubite w ciągu 20 dni od czasu przejścia takiej kontroli.

Pierwotna identyfikacja, dokonana przez państwo trzecie, zostaje zapisana w komputerowej bazie danych, określonej w art. 5 lub, w wypadku, jeżeli taka baza danych nie jest jeszcze w pełni uruchomiona, w rejestrach, określonych w art. 3, wraz z kodem identyfikacyjnym, nadanym przez Państwo Członkowskie będące państwem przeznaczenia.

4. Każde zwierzę pochodzące z innego Państwa Członkowskiego zachowuje swoje oryginalne paski informacyjne.
5. Paska informacyjnego nie można zdjąć ani zastąpić innym bez zgody właściwych władz.
6. Paski informacyjne przydziela się poszczególnym hodowlom, rozprawdza i umieszcza na zwierzętach w sposób określony przez właściwe władze.

Nie później niż dnia 31 grudnia 2001 r. Parlament Europejski i Rada, działając w oparciu o sprawozdanie Komisji wraz z wszelkimi wnioskami oraz zgodnie z procedurą określoną w art. 95 Traktatu, podejmą decyzję o możliwości wprowadzenia środków elektronicznej identyfikacji w związku z postępowaniem technicznym, osiągniętym w tej dziedzinie.

Artykuł 7

1. Z wyjątkiem hodowców zajmujących się transportem, wszyscy hodowcy bydła zobowiązani są do:
 - prowadzenia aktualnego rejestru,
 - po pełnym uruchomieniu skomputeryzowanych baz danych, zgłaszania właściwym władzom wszelkich przewozów do i z hodowli oraz wszelkich urodzin i śmierci zwierząt z hodowli, wraz z datami tych zdarzeń, w okresie ustalonym przez dane Państwo Członkowskie, a wynoszących od trzech do siedmiu dni od daty zajścia danego zdarzenia. Jednakże, na wniosek Państwa Członkowskiego i zgodnie z procedurą, określoną w art. 23 ust. 2, Komisja ma prawo określić okoliczności, w których Państwa Członkowskie mogą przedłużyć okres maksymalny oraz określić przepisy szczególne, dotyczące przewozu bydła wywożonych na letnie pastwiska położone w różnych rejonach górskich.
2. We właściwych wypadkach i z uwzględnieniem przepisów art. 6, każdy hodowca zwierząt, natychmiast po przywiezieniu każdego zwierzęcia do hodowli i bezpośrednio przed jego

wywiezieniem z niej zamieszcza odpowiednie dane w jego paszporcie, w celu zagwarantowania, że paszport jest zawsze przewożony razem ze zwierzęciem.

3. Każdy hodowca obowiązany jest przedstawiać właściwym władzom, na każde żądanie z ich strony, wszelkie informacje dotyczące pochodzenia, identyfikacji oraz, w określonych wypadkach, przeznaczenia zwierząt, które są jego własnością, są czasowo w jego posiadaniu, są przez niego przewożone, rozprowadzane na rynku lub kierowane do uboju.

Rejestr musi być prowadzony w formie zatwierdzonej przez właściwe władze, przechowywany w postaci książki lub danych komputerowych i udostępniany właściwym władzom na każde żądanie z ich strony, przez minimalny okres, którego określenie pozostaje w gestii właściwych władz, jednak nie może być on krótszy niż trzy lata

Rozporządzenie Rady (WE) nr 21/2004 z dnia 17 grudnia 2003 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestrowania owiec i kóz oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 i dyrektywy 92/102/EWG i 64/432/EWG

Artykuł 3

1. System identyfikacji i rejestracji zwierząt składa się z następujących elementów:

- (a) środek identyfikujący, mający zidentyfikować dane zwierzę;
- (b) aktualny rejestr prowadzony dla każdego gospodarstwa;
- (c) dokumenty dotyczące przewozów;
- (d) centralny rejestr lub komputerowa baza danych.

2. Komisja i właściwe władze zainteresowanego Państwa Członkowskiego mają dostęp do wszystkich informacji objętych niniejszym rozporządzeniem. Państwa Członkowskie i Komisja podejmą niezbędne środki, aby zapewnić dostęp do informacji wszystkim zainteresowanym stronom, w tym organizacjom konsumentów uznanych przez dane Państwo Członkowskie, pod warunkiem przestrzegania wymogów dotyczących ochrony danych i poufności ustanowionych przez prawo krajowe.

Artykuł 4

1. Wszystkie zwierzęta w gospodarstwie urodzone po 9 lipca 2005 r. znakowane są zgodnie z ust. 2 w okresie, który zostanie ustalony przez Państwo Członkowskie, trwającym od urodzenia zwierzęcia, a w każdym razie przed opuszczeniem przez zwierzę gospodarstwa, w którym się urodziło. Okres ten nie może przekraczać sześciu miesięcy.

W drodze odstępstwa Państwa Członkowskie mogą przedłużyć ten okres, który nie może, jednakże przekraczać dziewięciu miesięcy, w przypadku zwierząt trzymanyh w warunkach hodowli ekstensywnej lub hodowli prowadzonej na otwartej przestrzeni. Zainteresowane Państwa Członkowskie poinformują Komisję o przyznaniu odstępstwa. W razie konieczności przepisy wykonawcze mogą zostać ustanowione zgodnie z procedurą określoną w art. 13. ust. 2.

2. (a) Zwierzęta są znakowane przy pomocy pierwszego sposobu identyfikacji, który spełnia warunki Części A.1 - A.3 Załącznika, oraz

(b) przy pomocy drugiego sposobu identyfikacji zatwierdzonego przez kompetentne władze i posiadającego cechy wymienione w Części A.4 Załącznika.

(c) Jednakże, przed datą wymienioną w art. 9 ust. 3, drugi sposób identyfikacji może być zastąpiony systemem przedstawionym w Części A.5 Załącznika, z wyjątkiem zwierząt, będącym przedmiotem handlu wewnątrzspółnotowego.

(d) Państwa Członkowskie, które wprowadzą system wymieniony w lit. c) wystąpią do Komisji o jego przyjęcie zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 13 ust. 2. W tym celu Komisja zbada dokumentację złożoną przez Państwa Członkowskie i przeprowadzi audyty_niezbędne do oceny systemu. Po zakończeniu audytów Komisja przedstawi, w ciągu 90 dni od otrzymania wniosku o zatwierdzenia, Stałemu Komitetowi ds. Łańcucha Pokarmowego i Zdrowia Zwierząt, sprawozdanie wraz z projektem odpowiednich środków.

3. Jednakże, dla zwierząt przeznaczonych na rzeź przed ukończeniem wieku 12 miesięcy i nie przeznaczonych ani do handlu wewnątrzspółnotowego ani do wywozu do państw trzecich, metoda identyfikacji opisana w części A.7 Załącznika może zostać zatwierdzona przez kompetentne władze jako alternatywna dla metod identyfikacji wymienionych w ust. 2.

4. Każde zwierzę podlegające przywozowi z kraju trzeciego, które po 9 lipca 2005 r. zostało poddane kontroli opisanej w dyrektywie 91/496/EWG i które pozostaje na terenie Wspólnoty powinno zostać oznakowane zgodnie z ust. 2 w gospodarstwie przeznaczenia, w którym prowadzi się chów zwierząt gospodarskich na okres, który zostanie określony przez Państwo Członkowskie, nie przekraczający 14 dni po kontroli, a w każdym razie przed opuszczeniem gospodarstwa.

Znakowanie zastosowane w państwie trzecim jest zapisywane w rejestrze gospodarstwa przewidzianym w art. 5 wraz z kodem identyfikacyjnym przydzielonym mu przez Państwo Członkowskie przeznaczenia.

Jednakże, oznakowanie przewidziane w ust. 1 nie jest konieczne w przypadku zwierzęcia przeznaczonego na rzeź, jeżeli zwierzę to jest przewiezione bezpośrednio z granicznego punktu kontroli weterynaryjnej do rzeźni, znajdującej się w Państwie Członkowskim, gdzie zostały przeprowadzone kontrole wymienione w pierwszym akapicie i zwierzę jest ubite w ciągu pięciu dni roboczych od kontroli.

5. Każde zwierzę pochodzące z innego Państwa Członkowskiego zachowuje swoje oryginalne oznakowanie.

6. Żadne oznakowanie nie może być usunięte ani wymienione bez pozwolenia właściwych władz. Jeżeli oznakowanie stało się nieczytelne albo zostało utracone, należy, zgodnie z niniejszym artykułem, zastosować oznakowanie zastępcze, noszące ten sam kod tak szybko, jak to możliwe. Oprócz kodu i odrębnie od niego oznakowanie zastępcze posiada numer wersji oznakowania zastępczego.

Właściwe władze mogą jednakże, pod swoją kontrolą pozwolić, by oznakowanie zastępcze miało inny kod, pod warunkiem nie zmniejszenia możliwości odtworzenia losów zwierzęcia, zwłaszcza w przypadku zwierząt znakowanych zgodnie z ust. 3.

7. Oznakowania przydziela się każdemu gospodarstwu, rozprowadza i umieszcza na zwierzętach w sposób określony przez właściwe władze.

8. Państwa Członkowskie poinformują siebie nawzajem oraz Komisję o środkach i metodach używanych do identyfikacji na swoich terytoriach.

9. Do dnia wymienionego w art. 9 ust. 3, Państwa Członkowskie, które wprowadziły elektroniczne znakowanie na zasadzie dobrowolności, zgodnie z postanowieniami Części A.4 i A.6 Załącznika zapewnią, by wykorzystane elektroniczne numery identyfikacyjne i opisy metod identyfikacji były wymienione w odpowiednich świadectwach towarzyszącym zwierzętom poległym handlowi wewnątrzspółnotowemu, na mocy dyrektywy 91/68/EWG.

Artykuł 5

1. Każdy hodowca zwierząt, z wyjątkiem przewoźników, prowadzi aktualny rejestr zawierający przynajmniej informacje wymienione w Części B Załącznika.
2. Państwa Członkowskie mogą wymagać, aby hodowcy umieszczali w rejestrach dodatkowe informacje wymienione w ust. 1, poza wymienionymi w Części B Załącznika.
3. Rejestr posiada format zaakceptowany przez kompetentne władze, w postaci drukowanej lub elektronicznej i jest stale dostępny w gospodarstwie, a także, na każde żądanie dla właściwych władz przez minimalny okres, ustalony przez kompetentne władze, nie krótszy jednak niż trzy lata.
4. W drodze odstępstwa od ust. 1, rejestr zawierający informacje wymagane w części B Załącznika jest nieobowiązkowy w każdym Państwie Członkowskim, w którym działa scentralizowana komputerowa baza danych, zawierająca odnośne informacje.
5. Każdy hodowca dostarcza kompetentnym władzom na każde żądanie wszystkich informacji na temat pochodzenia, identyfikacji i, gdzie właściwe, miejsca przeznaczenia zwierząt, które hodowca posiadał, trzymał, transportował, sprzedawał, lub ubijał w ciągu trzech ostatnich lat.
6. Państwa Członkowskie informują siebie nawzajem oraz Komisję o tym, jaki wzór rejestru dla gospodarstw stosowany jest na ich terytorium i, gdzie właściwe, o przyznaniu derogacji od postanowień ust. 1.

Dyrektywa Rady 91/414/EWG z dnia 15 lipca 1991 r. dotycząca wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin

Artykuł 3

1. Państwa Członkowskie stanowią, że środki ochrony roślin nie mogą być wprowadzane do obrotu na ich terytorium, chyba że Państwa Członkowskie zezwolą na ich dopuszczenie zgodnie z niniejszą dyrektywą, z wyjątkiem przypadku, gdy zamierzone zastosowanie takich środków jest objęte przepisami art. 22.
2. Państwa Członkowskie nie utrudniają, ze względu na niedopuszczenie środka ochrony roślin do stosowania na ich terytorium, produkcji, składowania lub przepływu takich środków przeznaczonych do stosowania w innym Państwie Członkowskim, pod warunkiem, że:
 - środek jest dopuszczony do obrotu w innym Państwie Członkowskim; oraz
 - są spełnione wymogi kontrolne ustanowione przez Państwa Członkowskie w celu zapewnienia przestrzegania przepisów ust. 1.
3. Państwa Członkowskie stanowią, że środki ochrony roślin muszą być stosowane właściwie. Właściwe stosowanie obejmuje zgodność z warunkami ustalonymi na mocy art. 4 i określonymi na etykiecie oraz przestrzeganie zasad dobrej praktyki ochrony roślin, jak również, w każdym przypadku, gdy jest to możliwe, zasad zintegrowanej ochrony.
4. Państwa Członkowskie stanowią, że substancje czynne mogą być wprowadzone do obrotu tylko, jeżeli:
 - zostaną one sklasyfikowane, zapakowane i oznakowane zgodnie z dyrektywą 67/549/EWG, oraz

- w przypadku, gdy substancja czynna nie znalazła się w obrocie dwa lat po notyfikacji niniejszej dyrektywy, dokumentacja została dostarczona Państwu Członkowskim i Komisji, zgodnie z art. 6, wraz z oświadczeniem, że substancja czynna jest przeznaczona do stosowania określonego w art. 2 ust. 1. Warunek ten nie obowiązuje w odniesieniu do substancji czynnych przeznaczonych do zastosowania na mocy art. 22.

Dyrektywa Rady 96/22/WE z dnia 29 kwietnia 1996 r. dotycząca zakazu stosowania w gospodarstwach hodowlanych niektórych związków o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i β -agonistycznym i uchylająca dyrektywy 81/602/EWG, 88/146/EWG oraz 88/299/EWG

Artykuł 3

Państwa Członkowskie zabronią:

- a) podawania zwierzętom gospodarczym lub akwakultury, kiedykolwiek i w jakikolwiek sposób, substancji o działaniu tyreostatycznym, estrogenym, androgenym lub gestagenym;
- b) trzymania w gospodarstwach, za wyjątkiem przypadków objętych kontrolą urzędową, zwierząt, określonych w lit. a), wprowadzania na rynek lub uboju do celów spożycia przez ludzi zwierząt gospodarskich lub zwierząt akwakultury, których organizm zawiera substancje, określone w lit. a), lub w których organizmach stwierdzono obecność takich substancji, chyba że można udowodnić, że omawiane zwierzęta były poddawane działaniom zgodnym z art. 4 lub 5;
- c) wprowadzania na rynek do celów spożycia przez ludzi zwierząt akwakultury, którym podawano substancje, określone w lit. a) i produktów przetworzonych pochodzących od takich zwierząt;
- d) wprowadzania na rynek mięsa zwierząt, określonych w lit. b);
- e) przetwórstwa mięsa, określonego w lit. d).

Artykuł 4

Nienaruszając przepisów art. 2 i 3 Państwa Członkowskie zezwolą na:

1. podawanie zwierzętom gospodarskim, w celach leczniczych, estradiolu 17 β , testosteronu i progesteronu oraz ich pochodnych, łatwo uwalniających w miejscu ich podawania związki macierzyste w wyniku procesu hydrolizy, zachodzącego po ich wchłonięciu. Weterynaryjne środki lecznicze używane w działaniach terapeutycznych muszą spełniać wymagania dla wprowadzania na rynek ustanowione w dyrektywie 81/85/EWG i mogą być podawane tylko przez lekarza weterynarii, w postaci zastrzyków lub, dla leczenia dysfunkcji hormonów płciowych, w formie spirali dopochwowych, ale nie wszczepianych, i w stosunku do zwierząt dokładnie identyfikowanych. Leczenie identyfikowanych zwierząt musi podlegać rejestrowaniu przez odpowiedzialnego za nie lekarza weterynarii. Lekarz weterynarii ten musi odnotowywać w rejestrze, który może odpowiadać wzorowi określonymu w dyrektywie 81/85/EWG, co najmniej następujące szczegóły:

- rodzaj leczenia,
- rodzaj zastosowanych dozwolonych produktów,
- data ich zastosowania,
- identyfikacja leczonego zwierzęcia.

Rejestr musi być na życzenie udostępniany właściwym władzom.

2. podawanie w celach leczniczych dozwolonych weterynaryjnych środków leczniczych z zawartością:
 - (i) trenbolonów alilu, podawanych doustnie, lub agonistów receptorów beta, koniowatym lub zwierzętom domowym, pod warunkiem, że są one stosowane zgodnie ze wskazówkami

- producenta;
- (ii) agonistów receptorów beta w postaci zastrzyków w celu przyspieszenia porodu u krów podczas cielenia.

Substancje te muszą być podawane przez lekarza weterynarii lub, w przypadku weterynaryjnych środków leczniczych, określonych w pkt (i), na jego osobistą odpowiedzialność; zabieg musi zostać zarejestrowany przez odpowiedzialnego za nie lekarza weterynarii, który odnotowuje, co najmniej szczegółowo wymienione w ust. 1.

Rolnikom zabrania się posiadania weterynaryjnych środków leczniczych z zawartością agonistów receptorów beta, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu.

Jednakże, i nienaruszając przepisów ust. 2 pkt (ii) akapit pierwszy, zabrania się dokonywania takich zabiegów wobec zwierząt hodowlanych, włącznie ze zwierzętami reprodukcyjnymi, których okres aktywności jako reproduktorów dobiega końca.

Artykuł 5

Bez względu na art. 3 ust. 3 i nie naruszając przepisów art. 2, Państwa Członkowskie mogą zezwolić na podawanie zwierzętom gospodarskim, do celów działań zootechnicznych, weterynaryjnych środków leczniczych o działaniu estrogenym, androgennym lub gestagennym, dozwolonych zgodnie z dyrektywą 81/85/EWG i 81/852/EWG. Takie weterynaryjne środki lecznicze muszą być podawane przez lekarza weterynarii dokładnie identyfikowanym zwierzętom; leczenie musi zostać zarejestrowane przez odpowiedzialnego za nie lekarza weterynarii, zgodnie z art. 4 ust. 1.

Państwa Członkowskie mogą jednak zezwolić na dokonywanie synchronizacji rui i przygotowywanie dawców i biorców implantowanych embrionów nie bezpośrednio przez lekarza weterynarii, jednak na jego odpowiedzialność.

W przypadku zwierząt akwakultury, młode ryby można przez pierwsze trzy miesiące poddawać zabiegom mającym na celu spowodowania zmiany płci, przy zastosowaniu weterynaryjnych środków leczniczych o działaniu androgennym i dozwolonych zgodnie z dyrektywami 81/851/EWG i 81/852/EWG.

W przypadkach przewidzianych w niniejszym artykule, lekarz weterynarii wystawia jednorazową receptę ze wskazaniem przedmiotowego zabiegu i wymaganej ilości środka leczniczego oraz odnotowuje w rejestrze przepisane środki.

Zabrania się jednak dokonywania zabiegów zootechnicznych wobec zwierząt hodowlanych, włącznie ze zwierzętami reprodukcyjnymi, również w okresie tuczenia, których okres aktywności jako reproduktorów dobiega końca

Artykuł 7

1. Do celów handlowych Państwa Członkowskie mogą zezwolić na wprowadzenie na rynek zwierząt hodowlanych i zwierząt reprodukcyjnych, których okres aktywności jako reproduktorów dobiega końca, które w ostatnim okresie poddano zabiegom, określonym w art. 4 i 5 i mogą zezwolić na umieszczanie stempla Wspólnoty na mięsie pochodzącym od zwierząt, w stosunku, do których spełnione zostały warunki określone w art. 4 i 5, oraz w stosunku, do których spełnione zostały wymagania odnośnie minimalnego okresu wydalania określone w art. 6 ust. 2 lit. a) pkt (ii) lub odpowiednio lit. b) lub okresu wydalania określonego w zezwoleniu na wprowadzanie na rynek.

Jednakże handel wysokowartościowymi końmi, w szczególności końmi wyścigowymi, końmi konkursowymi, końmi cyrkowymi lub końmi przeznaczonymi do celów rozplodowych lub wystawienniczych, włącznie z zarejestrowanymi koniowatymi, którym podawano weterynaryjne

środki lecznicze o zawartości trenbolonów alilu lub agonistów receptorów beta w celach, określonych w art. 4, może mieć miejsce przed końcem okresu wydalania, po warunkiem, że spełniane są warunki ich podawania, i że rodzaj i datę zabiegów zapisano w certyfikacie lub paszporcie towarzyszącym tym zwierzętom.

2. Mięsa, lub produktów pochodzących od zwierząt, którym, zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy dopuszczającymi wyjątki, podawano substancje o działaniu estrogennym, androgennym lub gestagenym nie wolno wprowadzać na rynek z przeznaczeniem do spożywania przez ludzi, jeżeli przedmiotowym zwierzętom nie podawano weterynaryjnych środków leczniczych spełniających wymogi art. 6, i jeżeli przed dokonaniem uboju zwierzęcia nie był przestrzegany przewidziany okres wydalania tych środków z ich organizmu.

Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności i ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności

Artykuł 14

Wymogi w zakresie bezpieczeństwa żywności

1. Żaden niebezpieczny środek spożywczy nie może być wprowadzany na rynek.
2. Środek spożywczy jest uznawany za niebezpieczny, jeżeli uważa się, że:
 - a) jest szkodliwy dla zdrowia,
 - b) nie nadaje się do spożycia przez ludzi.
3. Podczas podejmowania decyzji, że dany środek spożywczy jest niebezpieczny, należy mieć na względzie:
 - a) zwykle warunki korzystania z żywności przez konsumenta oraz wykorzystywania jej na każdym etapie produkcji, przetwarzania i dystrybucji, oraz
 - b) informacje przeznaczone dla konsumenta, z uwzględnieniem informacji na etykiecie oraz inne informacje zwykle dostępne dla konsumenta dotyczące unikania konkretnych negatywnych skutków dla zdrowia związanych z daną żywnością lub rodzajem żywności.
4. Podczas podejmowania decyzji, że środek spożywczy jest szkodliwy dla zdrowia, należy mieć na względzie:
 - a) nie tylko prawdopodobne natychmiastowe i/lub krótkotrwałe i/lub długofalowe skutki tej żywności dla zdrowia spożywającej jej osoby, ale także dla następnych pokoleń;
 - b) ewentualne skutki skumulowania toksyczności;
 - c) szczególną wrażliwość zdrowotną określonej kategorii konsumentów, jeżeli środek spożywczy jest przeznaczony dla tej kategorii konsumentów.
5. Podczas podejmowania decyzji, że środek spożywczy nie nadaje się do spożycia przez ludzi, należy mieć na względzie, czy środek spożywczy nie może być spożywany przez ludzi stosownie z jego przeznaczeniem z powodu zanieczyszczenia, zarówno przez czynniki obce jak i w inny sposób, czy też z powodu gnicia, psucia się lub rozkładu.
6. Jeżeli niebezpieczny środek spożywczy stanowi część partii, transzy lub dostawy żywności należącej do tej samej klasy lub kategorii, należy założyć, że całość żywności w tej partii, transzy lub dostawie jest również niebezpieczna, chyba że po dokonaniu szczegółowej oceny brak jest dowodów, iż reszta partii, transzy lub dostawy jest niebezpieczna.

7. Żywność zgodna ze szczegółowymi przepisami wspólnotowymi regulującymi bezpieczeństwo żywności jest uważana za bezpieczną pod względem czynników objętych szczegółowymi przepisami Wspólnoty.

8. Zgodność żywności ze szczegółowymi przepisami mającymi do niego zastosowanie nie powinna powstrzymać właściwych władz przed podjęciem stosownych środków w celu nałożenia ograniczeń dotyczących wprowadzenia jej na rynek lub zażądania wycofania go z rynku, jeżeli istnieją podstawy, aby podejrzewać, iż pomimo takiej zgodności, ten środek spożywczy jest niebezpieczny.

9. Z braku szczegółowych przepisów wspólnotowych, żywność jest uważana za bezpieczną, jeżeli jest zgodna ze szczegółowymi przepisami krajowego prawa żywnościowego Państwa Członkowskiego, na którego terytorium jest ona wprowadzana do obrotu, jeżeli takie przepisy były sporządzone i stosowane bez uszczerbku dla postanowień Traktatu, w szczególności jego art. 28 i 30.

Artykuł 15

Wymogi w zakresie bezpieczeństwa pasz

1. Pasza, która jest niebezpieczna nie może być wprowadzana na rynek ani podawana zwierzętom hodowlanym.
2. Pasza uznana jest za niebezpieczną do wykorzystania zgodnie z jej przeznaczeniem, jeżeli uważa się, że:
 - ma negatywne skutki dla zdrowia ludzi lub zwierząt,
 - powoduje, iż spożywanie żywności uzyskanej ze zwierząt hodowlanych jest niebezpieczne dla ludzi,
3. Jeżeli pasza, co, do której stwierdzono, iż nie spełnia wymogów bezpieczeństwa w zakresie pasz, stanowi część partii, transzy lub dostawy paszy należącej do tej samej klasy lub kategorii, należy założyć, że cała pasza w tej partii, transzy lub dostawie jest również niebezpieczna, chyba że po dokonaniu szczegółowej oceny brak jest dowodów, iż reszta partii, transzy lub dostawy nie spełnia wymogów w zakresie bezpieczeństwa pasz.
4. Pasza zgodna ze szczegółowymi przepisami wspólnotowymi regulującymi bezpieczeństwo pasz jest uważana za bezpieczną w zakresie czynników objętych szczegółowymi przepisami wspólnotowymi.
5. Zgodność paszy ze szczegółowymi przepisami mającymi do niej zastosowanie nie powinna powstrzymać właściwych władz przed podjęciem stosownych środków w celu nałożenia ograniczeń dotyczących wprowadzenia jej na rynek lub zażądania wycofania jej z rynku, jeżeli istnieją podstawy, aby podejrzewać, iż pomimo takiej zgodności, pasza jest niebezpieczna.
6. W braku szczegółowych przepisów wspólnotowych pasza jest uważana za bezpieczną jeżeli jest zgodna ze szczegółowymi przepisami krajowego prawa żywnościowego Państwa Członkowskiego, na którego terytorium pasza jest wprowadzana do obrotu, jeżeli takie przepisy były sporządzone i stosowane bez uszczerbku dla postanowień Traktatu, w szczególności jego art. 28 i 30.

Artykuł 16

Prezentacja

Bez uszczerbku dla bardziej szczegółowych przepisów prawa żywnościowego, etykietowanie, reklama i prezentacja żywności lub pasz, z uwzględnieniem ich kształtu, wyglądu lub opakowania, używanych opakowań, sposobu ułożenia i miejsca wystawienia oraz informacji udostępnionych na ich temat w jakikolwiek sposób, nie może wprowadzać konsumentów w błąd.

Artykuł 17

Obowiązki

1. Podmioty działające na rynku spożywczym i pasz zapewniają, na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji w przedsiębiorstwach będących pod ich kontrolą, zgodność tej żywności lub pasz z wymogami prawa żywnościowego właściwymi dla ich działalności i kontrolowanie przestrzegania tych wymogów.

Artykuł 18

Monitorowanie

1. Należy zapewnić możliwość monitorowania żywności, pasz, zwierząt hodowlanych oraz wszelkich substancji przeznaczonych do dodania do żywności lub pasz, bądź które można do nich dodać na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji.
2. Podmioty działające na rynku spożywczym i pasz powinny móc zidentyfikować każdą osobę, która dostarczyła im środek spożywczy, paszę, zwierzę hodowlane lub substancję przeznaczoną do dodania do żywności lub pasz, bądź którą można do nich dodać.

W tym celu podmioty te powinny utworzyć systemy i procedury umożliwiające przekazanie takich informacji na żądanie właściwych władz.

3. Podmioty działające na rynku spożywczym i pasz powinny utworzyć systemy i procedury identyfikacji innych przedsiębiorstw, którym dostarczyli swoje produkty. Informacje te zostaną przekazane na żądanie właściwych władz.
4. Żywność lub pasze wprowadzane na rynek lub, które mogą być wprowadzone na ten rynek we Wspólnocie, powinny być stosownie etykietowane lub oznakowane w celu ułatwienia ich monitorowania, za pomocą stosownej dokumentacji lub informacji, zgodnie z odnośnymi wymogami lub bardziej szczegółowymi przepisami.
5. Zgodnie z procedurą określoną w art. 58 ust. 2 mogą zostać przyjęte przepisy w celu stosowania wymogów niniejszego artykułu w odniesieniu do konkretnych sektorów.

Artykuł 19

Odpowiedzialność w zakresie żywności: podmioty działające na rynku spożywczym

1. Jeżeli podmiot działający na rynku spożywczym uważa lub ma podstawy, aby sądzić, że środek spożywczy przez niego przywożony, wyprodukowany, przetworzony, wytworzony lub rozprowadzany nie jest zgodny z wymogami w zakresie bezpieczeństwa żywności, natychmiast rozpocznie postępowanie w celu wycofania danej żywności z rynku, na którym ta żywność przestała znajdować się pod jego bezpośrednią kontrolą jako początkowego podmiotu działającego na rynku spożywczym i powiadomi o tym właściwe władze. W przypadku, gdy produkt mógł dotrzeć już do konsumenta, operator skutecznie i dokładnie poinformuje konsumentów o przyczynach jego wycofania i w razie konieczności odbierze od konsumentów produkty już im dostarczone, jeżeli inne środki nie byłyby wystarczające do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony zdrowia.

2. Podmiot działający na rynku spożywczym odpowiedzialny za handel detaliczny lub działalność związaną z dystrybucją, nie dotyczącą pakowania, etykietowania, bezpieczeństwa lub nienaruszalności żywności, rozpocznie w granicach swojej działalności postępowanie mające na celu wycofanie z rynku produktów niezgodnych z wymogami w zakresie bezpieczeństwa żywności i będzie współdziałał w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności przekazując stosowne informacje konieczne do monitorowania żywności, uczestnicząc w działaniach podejmowanych przez producentów, przetwórców, wytwórców i/lub właściwe władze.

3. Jeżeli podmiot działający na rynku spożywczym uważa, że środek spożywczy, który wprowadził na rynek może być szkodliwy dla zdrowia ludzi lub ma podstawy, aby tak sądzić, niezwłocznie informuje o tym właściwe władze. Podmioty te informują właściwe władze o działaniach podjętych w celu zapobiegnięcia ryzyka dla finalnego odbiorcy i nie powinni uniemożliwiać lub zniechęcać nikogo od współpracy, zgodnie z prawem krajowym i praktyką prawną, z właściwymi władzami, jeżeli działania takie mogą zapobiec, zmniejszyć lub zlikwidować ryzyko związane z tą żywnością.

4. Podmioty działające na rynku spożywczym współpracują z właściwymi władzami podczas działań podejmowanych w celu uniknięcia lub zmniejszenia ryzyka związanego z dostarczaną lub dostarczoną przez siebie żywnością.

Artykuł 20

Odpowiedzialność w zakresie pasz: podmioty działające na rynku pasz

1. Jeżeli podmiot działający na rynku pasz uważa, że pasza przez niego przywożona, wyprodukowana, przetworzona, wytworzona lub rozprowadzana nie spełnia wymogów w zakresie bezpieczeństwa pasz lub ma podstawy, aby tak sądzić, niezwłocznie rozpocznie postępowanie w celu wycofania danej paszy z rynku i poinformuje o tym właściwe władze. W takiej sytuacji lub przypadku opisanym w art. 15 ust. 3, gdy partia, tranza lub dostawa nie spełnia wymogów w zakresie bezpieczeństwa pasz, pasza zostanie zniszczona, o ile właściwe władze nie postanowią inaczej. Podmiot ten należycie i dokładnie informuje użytkowników paszy o przyczynach jej wycofania i w razie konieczności odbierze od konsumentów produkty już im dostarczone, jeżeli inne środki nie są wystarczające do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony zdrowia.

2. Podmiot działający na rynku pasz odpowiedzialny za handel detaliczny lub dystrybucję, które nie dotyczą pakowania, etykietowania, bezpieczeństwa lub nienaruszalności paszy, rozpocznie w granicach swojej działalności postępowanie mające na celu wycofanie z rynku produktów niezgodnych z wymogami w zakresie bezpieczeństwa pasz i będzie uczestniczyć w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności przekazując stosowne informacje konieczne do monitorowania paszy, biorąc udział w działaniach podejmowanych przez producentów, przetwórców, wytwórców i/lub właściwe władze.

3. Jeżeli podmiot działający na rynku pasz uważa, że pasza, którą wprowadził na rynek może nie spełniać wymogów bezpieczeństwa w zakresie pasz lub ma podstawy, aby tak sądzić, niezwłocznie informuje o tym właściwe władze. Podmioty te informują właściwe władze o działaniach podjętych w celu zapobiegnięcia ryzyku związanemu ze stosowaniem tej paszy i nie powinni uniemożliwiać nikomu lub zniechęcać nikogo od współpracy, zgodnie z prawem krajowym i praktyką prawną, z właściwymi władzami, jeżeli działania takie mogą zapobiec, zmniejszyć lub zlikwidować ryzyko związane z paszą.

4. Podmioty działające na rynku pasz współpracują z właściwymi władzami podczas działań podejmowanych w celu uniknięcia lub zmniejszenia ryzyka związanego z dostarczaną lub dostarczoną przez siebie paszą.

Rozporządzenie (WE) nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające przepisy dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych pasażowalnych encefalopatii gąbczastych

Artykuł 7

Zakazy dotyczące karmienia zwierząt

1. Zabronione jest karmienie zwierząt przeżuujących białkiem pochodzącym ze ssaków.
2. Ponadto zakaz, o którym mowa w ust. 1, należy rozszerzyć na zwierzęta oraz produkty pochodzenia zwierzęcego zgodnie z pkt. 1 załącznika IV.
3. Ust. 1 i 2 obowiązują bez wpływu na przepisy ustalone w pkt. 2 załącznika IV.
4. Państwa Członkowskie lub ich regiony należące do kategorii 5 nie mogą wywozić lub przechowywać pokarmu przeznaczonego dla zwierząt hodowlanych, który zawiera białko uzyskane ze ssaków, ani pokarmu przeznaczonego dla ssaków, oprócz psów i kotów, który zawiera przetworzone białko pochodzące od ssaków.

Państwa trzecie lub ich regiony należące do kategorii 5 nie mogą wywozić do Wspólnoty pokarmu przeznaczonego dla inwentarza zwierzęcego, który zawiera białko uzyskane ze ssaków, ani pokarmu przeznaczonego dla ssaków, oprócz psów i kotów, który zawiera przetworzone białko pochodzące ze ssaków.

Przepisy dotyczące wykonania przepisów niniejszego artykułu, zwłaszcza przepisy dotyczące zapobiegania przenoszeniu się zakażenia oraz metod pobierania próbek oraz analiz wymaganych do kontroli zgodności z przepisami niniejszego artykułu, przyjmowane są zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 24 ust. 2.

Artykuł 11

Powiadamianie

Bez uszczerbku dla dyrektywy 82/894/EWG¹⁶ Państwa Członkowskie zapewniają, aby zwierzę podejrzane o zakażenie TSE było natychmiast zgłaszane odpowiednim władzom.

Państwa Członkowskie regularnie informują się nawzajem oraz Komisję o zgłoszonych przypadkach TSE.

Odpowiednie organy niezwłocznie podejmą środki ustalone w art. 12 niniejszego rozporządzenia wraz z innymi koniecznymi środkami.

Artykuł 12

Przepisy odnoszące się do podejrzanych zwierząt

1. Zwierzę podejrzane o zakażenie TSE poddaje się urzędowemu ograniczeniu przemieszczania się do czasu poznania wyników badań klinicznych i epidemiologicznych przeprowadzonych przez właściwy organ lub zabić w celu przeznaczenia do badania laboratoryjnego pod kontrolą urzędową.

¹⁶ Dyrektywa Rady 82/894/EWG z dnia 21 grudnia 1982 r. w sprawie powiadamiania o chorobach zwierząt na obszarze Wspólnoty (Dz.U. L 378 z 31.12.1982, str. 58). Dyrektywa ostatnio zmieniona decyzją Komisji 2000/556/WE (Dz.U. L 235 z 19.09.2000, str. 27).

Jeśli podejrzewa się BSE u bydła w gospodarstwie na terenie Państwa Członkowskiego, wszystkie inne zwierzęta tego rodzaju z tego gospodarstwa poddaje się urzędowemu ograniczeniu przemieszczania się do czasu poznania wyników badań.

Jeśli podejrzewa się BSE u owiec lub kóz w gospodarstwie na terenie Państwa Członkowskiego na podstawie obiektywnych danych takich jak wyniki testów pozwalających na praktyczne rozróżnienie między różnymi postaciami TSE, wszystkie pozostałe owce i kozy z tego gospodarstwa poddaje się urzędowemu ograniczeniu przemieszczania się do czasu poznania wyników badania.

Jeśli istnieją dowody na to, że nie jest prawdopodobne, że gospodarstwo, w którym przebywało zwierzę w czasie istnienia podejrzenia, jest gospodarstwem, w którym mogło dojść do narażenia zwierzęcia na kontakt z BSE, właściwy organ może zdecydować o tym, że jedynie zwierzę podejrzanе o zakażenie poddane będzie urzędowemu ograniczeniu przemieszczania się. W razie konieczności właściwy organ może również zdecydować, że inne gospodarstwa lub jedynie gospodarstwo, w którym doszło do narażenia na kontakt z czynnikiem zakaźnym, poddane będzie urzędowej kontroli w zależności od dostępnych danych epidemiologicznych.

Zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 24 ust. 2 oraz w drodze derogacji od przepisów drugiego, trzeciego i czwartego akapitu niniejszego ustępu, Państwo Członkowskie może być zwolnione ze stosowania urzędowego ograniczenia przemieszczania się zwierząt, jeśli stosuje ono środki stwarzające podobne zabezpieczenia.

2. Gdy właściwy organ zdecydował, że nie można wykluczyć możliwości wystąpienia zakażenia TSE, zwierzę takie zabija się, jeśli jest jeszcze żywe; jego mózg oraz wszystkie inne tkanki określone przez właściwy organ, usuwa i przesyła do urzędowo zatwierdzonego laboratorium, krajowego laboratorium referencyjnego wskazanego w art. 19 ust. 1 lub do wspólnotowego laboratorium referencyjnego wskazanego w art. 19 ust. 2, do badania zgodnie z metodami badawczymi określonymi w art. 20.

3. Wszystkie części ciała podejrzanego zwierzęcia, łącznie ze skórą, powinny pozostawać pod oficjalną kontrolą aż do postawienia rozpoznania negatywnego lub zniszczenia go zgodnie z pkt. 3 lub 4 załącznika V.

4. Przepisy dotyczące wykonania przepisów niniejszego artykułu przyjmowane są zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 24 ust. 2.

Artykuł 13

Środki stosowane po stwierdzeniu obecności TSE

1. W przypadku oficjalnego stwierdzenia obecności TSE jak najszybciej stosuje się wymienione poniżej środki:

wszystkie części ciała zwierzęcia zostają całkowicie zniszczone zgodnie z załącznikiem V, z wyjątkiem materiału zachowanego do celów dokumentacji zgodnie z rozdziałem B częścią III pkt. 2 załącznikiem III;

przeprowadza się dochodzenie celem identyfikacji wszystkich zagrożonych zwierząt zgodnie z pkt. 1 załącznika VII;

wszystkie zwierzęta oraz produkty pochodzenia zwierzęcego, o których mowa w pkt. 2 załącznika VII, które na podstawie dochodzenia, o którym mowa w lit. b), zidentyfikowano jako zagrożone, zostają zabite i całkowicie zniszczone zgodnie z pkt. 3 i 4 załącznika V.

W drodze derogacji od niniejszego ustępu Państwa Członkowskie mogą zastosować inne środki zapewniające podobny poziom zabezpieczenia, jeśli środki takie zostały zatwierdzone zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 24 ust. 2.

2. W oczekiwaniu na wykonanie przepisów, o których mowa w ust. 1 lit. b) i c), gospodarstwo, na którym przebywało zwierzę w chwili potwierdzenia obecności TSE, obejmuje się kontrolą urzędową, a przemieszczanie się zwierząt narażonych na TSE oraz produktów pochodzenia zwierzęcego, uzyskanych z tych zwierząt z tego gospodarstwa oraz do niego, zostaje poddane nadzorowi właściwego organu w celu natychmiastowego wykrycia i identyfikacji takich zwierząt oraz produktów pochodzenia zwierzęcego.

Jeśli istnieją dane świadczące o małym prawdopodobieństwie, że gospodarstwo, na którym przebywało zakażone zwierzę w chwili potwierdzenia obecności TSE, jest gospodarstwem, w którym zwierzę zostało narażone na TSE, właściwy organ może zdecydować, że kontrolą urzędową należy objąć obydwa gospodarstwa lub tylko gospodarstwo, w którym doszło do narażenia zwierzęcia na kontakt z TSE.

3. Państwa Członkowskie, które wprowadziły program zastępczy zapewniający podobne środki zabezpieczające ustalone w art. 12 ust. 1 akapicie piątym, mogą na drodze derogacji od wymogów ust. 1 lit. b) i c) być zwolnione zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 24 ust. 2, z wymogów stosowania urzędowych ograniczeń przemieszczania się zwierząt oraz z wymogu zabijania i niszczenia zwierząt.

4. Właścicielom niezwłocznie rekompensuje się stratę zwierząt, które zostały zabite lub produktów pochodzenia zwierzęcego zniszczonych zgodnie z art. 12 ust. 2 oraz ust. 1 lit. a) i c) niniejszego artykułu.

5. Bez uszczerbku dla przepisów dyrektywy 82/894/EWG potwierdzenie obecności TSE innych niż BSE należy zgłaszać Komisji corocznie.

6. Przepisy dotyczące wykonania przepisów niniejszego artykułu przyjmowane są zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 24 ust. 2.

Artykuł 15

Żywe zwierzęta, ich nasienie, zarodki oraz komórki jajowe

1. Wprowadzanie na rynek bądź, w razie konieczności, wywóz bydła, owiec lub kóz oraz ich nasienia, zarodków i komórek jajowych podlega wymogom ustalonym w załączniku VIII lub, w przypadku przywozu, wymogom ustalonym w załączniku IX. Żywym zwierzętom oraz ich zarodkom i komórkom jajowym winny towarzyszyć odpowiednie świadectwa zdrowia zwierząt, wymagane przez przepisy Wspólnoty, zgodnie z art. 17 lub, w przypadku przywozu, art. 18.

2. Wprowadzanie na rynek potomstwa pierwszego pokolenia, nasienia, zarodków oraz komórek jajowych zwierząt podejrzanych lub chorych na TSE podlega wymogom ustalonym w rozdziale B załącznika VIII.

3. Przepisy dotyczące wykonania przepisów niniejszego artykułu przyjmowane są zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 24 ust. 2.

Dyrektywa Rady 2003/85/WE w sprawie wspólnotowych środków zwalczania pryszczycy

Artykuł 3

1. Państwa Członkowskie zapewniają, aby:

(a) pryszczycza znalazła się na oficjalnej liście chorób podlegających obowiązkowi zgłaszania;

(b) właściciel lub każda osoba zajmująca się zwierzętami, towarzysząca zwierzętom podczas transportu lub opiekująca się zwierzętami była zobowiązana do natychmiastowego zgłoszenia właściwym organom lub urzędowemu lekarzowi weterynarii wystąpienia lub podejrzenia pryszczycy i do trzymania zakażonych zwierząt lub zwierząt podejrzanych o zakażenie pryszczycą z dala od miejsc, gdzie przebywają inne zwierzęta gatunków wrażliwych, które są narażone na zakażenie lub zarażenie pryszczycą.

(c) lekarze weterynarii, urzędowi lekarze weterynarii, kierownictwo laboratoriów weterynaryjnych, urzędowych lub prywatnych oraz inne osoby zawodowo zajmujące się zwierzętami gatunków wrażliwych lub produktami pochodzącymi od takich zwierząt zobowiązane były do natychmiastowego powiadamiania właściwych organów o wszelkich informacjach dotyczących wystąpienia lub podejrzenia wystąpienia pryszczycy uzyskanych przed urzędową interwencją w ramach niniejszej dyrektywy.

2. Bez uszczerbku dla istniejącego prawodawstwa Wspólnoty w sprawie powiadamiania o ogniskach chorób zwierzęcych, Państwo Członkowskie, na terytorium którego stwierdzono ognisko pryszczycy lub przypadek pierwotny pryszczycy u zwierząt dzikich, powiadamia o wystąpieniu choroby i dostarcza informacje oraz pisemne raporty Komisji i innym Państwom Członkowskim zgodnie z załącznikiem II.

Dyrektywa Rady 92/119/EWG z dnia 17 grudnia 1992 r. wprowadzająca ogólne wspólnotowe środki zwalczania niektórych chorób zwierząt i szczególne środki odnoszące się do choroby pęcherzykowej świń.

Artykuł 3

Państwa Członkowskie zapewniają, by istniał obowiązek natychmiastowego powiadamiania właściwego organu o podejrzeniu wystąpienia jednej z chorób wymienionych w załączniku I.

Dyrektywa Rady 2000/75/WE z dnia 20 listopada 2000 r. ustanawiająca przepisy szczególne dotyczące kontroli i zwalczania choroby niebieskiego języka.

Artykuł 3

Państwa Członkowskie zapewnią, by w przypadku podejrzenia lub potwierdzenia występowania wirusa choroby niebieskiego języka właściwy organ został niezwłocznie i bezwzględnie powiadomiony o tym fakcie.

Dyrektywa rady z dnia 19 listopada 1991 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony cieląt

Artykuł 3

1. Państwa Członkowskie zapewnią, aby od dnia 1 stycznia 1994 r. oraz na okres przejściowy czterech lat, wszystkie gospodarstwa nowo zbudowane lub przebudowane i/lub wykorzystywane po raz pierwszy po tym dniu, spełniały co najmniej następujące wymagania:

- w przypadku kiedy cielęta są trzymane w grupach powinny mieć one wystarczającą powierzchnię podłogową by nie napotykając przeszkód mogły się obracać oraz kłaść, nie mniejszą niż 1,5 m² dla każdego cielęcia o masie ciała 150 kg,
- w przypadku kiedy cielęta są trzymane w indywidualnych boksach lub przywiązywane w przegrodach, boksy lub przegrody powinny posiadać perforowane ściany, a ich szerokość powinna być nie mniejsza niż 90 cm z tolerancją do 10% lub 0,80 raza wysokości w kłębie.

2. Przepisy ust. 1 nie mają zastosowania do gospodarstw z ilością cieląt mniejszą niż sześć.

3. Szczególne warunki mogą zostać zastosowane do:

- cieląt, których zdrowie lub zachowanie wymaga ich odizolowania od grupy w celu zapewnienia im stosownego leczenia,
- zwierząt hodowlanych czystorasowych z gatunków bydła, o których mowa w dyrektywie 77/504/EWG⁷
- cieląt trzymanych wraz z ich matkami w celu karmienia,
- cieląt trzymanych w zagrodach luzem.

4. Okres wykorzystania instalacji zbudowanych

- przed dniem 1 stycznia 1994 r., które nie spełniają wymogów ust. 1 powinien być określony przez właściwy organ w świetle wyników kontroli, o których mowa w art. 7 ust. 1 oraz w żadnych okolicznościach nie powinien wykraczać poza dzień 31 grudnia 2003 r.;
- w czasie trwania okresu przejściowego, zgodnie z ust. 1, w żadnych okolicznościach nie powinien wykraczać poza dzień 31 grudnia 2007 r., o ile z tą datą nie są one zgodne z wymogami niniejszej dyrektywy.

Artykuł 4

1. Państwa Członkowskie zapewnią, aby warunki hodowli cieląt były zgodne z ogólnymi przepisami ustanowionymi w Załączniku.

2. Ponadto, przed wejściem w życie niniejszej dyrektywy, Komisja, we współpracy z Państwami Członkowskimi wyda zalecenie określające wszelkie minimalne normy ochrony cieląt uzupełniające normy zawarte w Załączniku.

Dyrektywa rady (91/630/EWG) z dnia 19 listopada 1991 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony świń

Artykuł 3

Państw Członkowskie zapewniają aby:

⁷ Dz.U. nr L 206 z 12.08.1977, str. 8. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą 91/174/EWG (Dz.U. nr L 85 z 5.04.1991, str. 37).

1. — od dnia 2 stycznia 1994 r. wszystkie gospodarstwa nowo zbudowane lub przebudowane i/lub wykorzystywane po raz pierwszy po tym dniu, spełniały co najmniej następujące wymagania:

wolna powierzchnia dostępna dla każdego prosiaka odstawionego od maciory lub dla każdej świni hodowanej w grupie, musi mieć co najmniej:

- 0,15 m² dla świni o przeciętnej wadze 10 kg lub mniej,
 - 0,20 m² dla świni o przeciętnej wadze od 10 kg do 20 kg,
 - 0,30 m² dla świni o przeciętnej wadze od 20 kg do 30 kg,
 - 0,40 m² dla świni o przeciętnej wadze od 30 kg do 50 kg,
 - 0,55 m² dla świni o przeciętnej wadze od 50 kg do 85 kg,
 - 0,65 m² dla świni o przeciętnej wadze od 85 kg do 110 kg,
 - 1,00 m² dla świni o przeciętnej wadze powyżej 110 kg;
- od dnia 1 stycznia 1998 r. wyżej wymienione minimalne normy obowiązują wszystkie gospodarstwa;
2. od dnia 31 grudnia 1995 r. zabrania się budowy lub przeróbki pomieszczeń, w których maciory i loszki są spętane.

Jednakże, w świetle wyników kontroli, o której mowa w art. 7 ust. 1, właściwe władze mogą zezwolić na użytkowanie pomieszczeń zbudowanych przed dniem 1 stycznia 1996 r., które nie spełniają wymogów powyższego ust. 1, przez okres, który w żadnym wypadku nie może trwać dłużej niż do dnia 31 grudnia 2005 r.

Przepisy niniejszego artykułu nie dotyczą gospodarstw hodujących mniej niż sześć świń lub pięć macior z prosiakami.

Artykuł 4

1. Państwa Członkowskie zapewniają aby, warunki hodowli świń były zgodne z ogólnymi przepisami, ustanowionymi w Załączniku.

Jednakże, do dnia 30 czerwca 1995 r. właściwe władze Państw Członkowskich mogą zatwierdzić odstępstwa od przepisów pkt. 3, 5, 8 i 11 rozdziału I tego Załącznika.

Dyrektywa rady 98/58/WE z dnia 20 lipca 1998 r. dotycząca ochrony zwierząt gospodarskich

Artykuł 4

Państwa Członkowskie dopilnują aby warunki, w jakich zwierzęta (wyluczając ryby, gady i zwierzęta ziemnowodne) są hodowane lub trzymane, biorąc pod uwagę ich gatunek i stopień rozwoju, dostosowanie i udomowienie, oraz ich potrzeby fizjologiczne i psychiczne zgodnie ze stosowaną praktyką i wiedzą naukową, będą zgodne z przepisami określone w załączniku.